

เพลงดนตรีประวัติศาสตร์

นางสารกิจปรีชา (อารี เทชะเสน)

พิมพ์แยกในงานทำบุญฉลองอายุ

ครบ ๖๐ ปีบวบูรพา

ของ

คุณหลงล้วน มุขมนตรี

วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

ເພລັງຄນຕຣີປະວົດຕິຄາສທຣີ

ນາງສາງກິຈປ່ອງ (ອາຮື່ ເທະແສນ)

ພິມພື້ແກກໃນງານທຳບຸຜູລດອງອາຍຸ

ຄຣນ ៦០ ປຶ້ນວິນຸຽນ

ຂອງ

ຄຸນຫລູງລ້ວນ ມຸນມນຕຣີ

ວັນທີ ២៨ ນາງຮາມພ.ສ. ២៤៩៧

ພິມພື້ໂຮງພິມພື້ພະຈັນທີ

313

784.7695911

98919

คำนำ

เจ้าภาพจัดงานทำบุญฉลองอายุคุณหญิงมุขมนตรี ได้แจ้ง
ความจำนงมายังข้าพเจ้า ขอให้จัดทำหนังสือเรื่องหนึ่งเพื่อพิมพ์
แจกเป็นที่ระลึก ในงานมงคลสมัยทำบุญฉลองอายุครบ ๖๐ ทศ
ของคุณหญิงมุขมนตรี และมีความประสงค์จะจะที่จะได้หนังสือ
ซึ่งเป็นบทประพันธ์ใหม่ ๆ ของข้าพเจ้าเอง

เมื่อคำนึงถึงว่า เจ้าพระยามุขมนตรี เจ้าคุณสามีของคุณ
หญิง ได้มีอุปการคุณแก่กรรมศิลปักษร โดยเป็นคนแรกที่มีใจ
ศรัทธาแก้สละทรัพย์เป็นจำนวนมาก รับพิมพ์ประชุมศิลปาริจก
สยาม ภาคที่ ๑ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและที่เปลี่ยนภาษาฝรั่งเศส
เป็นเล่มแรก แจกจ่ายในงานทำบุญฉลองอายุครบ ๕ รอบของ
ท่านเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ ซึ่งเป็นเสมือนได้ฉายแสงประทีปให้สว่าง
เข้าไปในอดีตกาลอันมีดมันที่ ให้นักศึกษาประวัติศาสตร์และ
โบราณคดีทั่วชาติไทยและต่างประเทศ ได้ทราบถึงวัฒนธรรม
ของเรานิอดีตได้โดยถ่องแท้แน่นอน และต่อมา คุณหญิง
มุขมนตรีก็ได้เจริญรอยเจ้าคุณสามี โดยได้พิมพ์ประชุมศิลปาริจก
สยามเล่มนั้น ซึ่งมีคำอ่านเป็นภาษาไทยในเบื้องบน แจกจ่ายอีก
ครั้งหนึ่ง นับว่าได้ให้ประโยชน์ยิ่งแก่นักศึกษาทั่วไป อุปการคุณ
ที่ท่านได้ทำแก่กรรมศิลปักษร ก็เท่ากับได้ทำแก่ตัวข้าพเจ้า ข้าพเจ้า
จึงพยายามสนองคุณท่าน โดยปฏิบัติตามความจำนงของเจ้าภาพที่

จะให้ได้บันทประพันธ์ที่ข้าพเจ้าแต่งใหม่ แต่บันทประพันธ์ของ
ข้าพเจ้าที่จะหาได้ในเวลานี้ ก็มี “เพลงดนตรีประวัติศาสตร์”
ซึ่งข้าพเจ้าได้แต่งใหม่ให้หริหพุ่งของกรมศิลปากร ส่งกระจายเสียง
พร้อมด้วยคำบรรยายทางประวัติศาสตร์ประกอบเรื่องเป็นคราว ๆ
รวม ๓ ตอน

ข้อความในเรื่องนี้แม้จะได้เคยส่งกระจายเสียงและปรากฏ
ว่าเป็นที่นิยมของมหาชนมาแล้วก็ตาม ก็ยังวิตกอยู่ว่าอาจไม่เป็นที่
พอใจของผู้อ่านบางท่าน ข้าพเจ้าจึงให้นำต้นฉบับไปให้คุณหพุ่ง
มุขมนตรีอ่านดู ก็มีความพอใจและประسangค์จะให้พิมพ์หนังสือ
เรื่องนี้สำหรับแจกจ่ายในอภิลักษิตกาลนี้ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา
เพราะข้อความที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ก็อยู่ไม่น้อย ที่เป็นผล
แห่งการค้นคว้า ซึ่งได้มารจากประชุมศิลปาริถรเล่มที่กล่าวแล้วนั้น
และหวังไว้ว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มืออีกอันหนึ่ง ซึ่งจะให้เรา
เรารำลึกถึงประวัติศาสตร์ของชาติไทยบรรพบุรุษของเรา ที่
ได้ก่อร่างสร้างตัวมาด้วยอาการอันเหนื่อยยาก แม้จะถูกบีบคั้น
ด้วยเหตุการณ์และบุคคลรอบด้าน แต่ก็ยังสามารถรักษาความ
เป็นไทยของชาติไว้ได้ตลอดมา

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งใจต่ออธิบาย ขออภานาคุณพระ
ศรีรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพยิ่ง พร้อมด้วยกุศลจริยาสัมมาปฏิบัติ
ที่คุณหพุ่งมุขมนตรีได้นำเพลี่ยนไว้ระหว่างอันเป็นอภิลักษิตสมัย และ
ได้พิมพ์หนังสือนี้แจกจ่ายเป็นธรรมวิทยาทาน งำเร็วเป็น

ธรรมไกนาขคุ้มครองบ้องกันคุณหญิงมุ่งมนตรี ให้มีอายุยืนนาน
มีความเกยมสำราญไร้โรคพาช ปราสาชากรอบีททวันตราย ประสบ
สุขทั้งทางกายและทางจิตต์ ยิ่งด้วยกำลังความคิดและปัญญาณ
ชนสารสมบัติ ทุกทิพาราตรีกาล เทอญ.

នគរាម

— .

กรมศิลปากร

๑๕ มกราคม ๒๕๖๖

เพลงคณครีประวัติศาสตร์

ชาติเรามีสมัญญาว่าชาติไทย
เป็นชาติใหญ่เต็บโภราณานหนักหนา
ภูมิลำเนาของเราแต่ก่อนมา
อยู่ท่ามกลางพสุขาของเอเชีย
เมื่อชาติจีนรุกรัตน์ลงใต้
เข้ายェงไทยทำกินถั่นกีเสีย
จันไไลไทยเหมือนไฟไหม้ลามเลีย
ไทยต้องเสียดินแดนแคว้นโภราณ
ถูกเย่งที่หนึ่รัตน์ลงมาได้
ไทยมาตั้งเมืองใหม่อย่างไพศาล
ชื่อน่านเจ้าอยู่ไปไม่ได้นาน
จันกีตามรุกรานถึงทางนี้
เมื่อถูกรุกสุดสูญไปได้
ไทยกีเดอกแยกกันไปหลายวิถี
ไทยอีสานเดือนลงโขนที
ไทยใหญ่หนีรัมนماอยู่สานะวิน
พวกไทยน้อยพลอยเดือนเคลื่อนลงมา
อยู่เม่น้ำทั้งห้าทางทักษิณ

คือ ขม, น่าน, ปั่ง, วงศ์ คำที่กำกิน
พวกไทยกลางยังคืนเจ้าพระยา
ที่ตรงนักวังขวางเดี่ยวป่างบราฟ
ชื่อสุวรรณภูมิเป็นเมืองท่า
เรือสำเภาครึ่งใบราษณผ่านไปมา
เป็นแหล่งค้าขายของเหล่าชาวชนบท
เกยมม่งคงมาเต็มครึ่งพุทธกาล
นามขานานว่ามีทองคำอยู่
จังขันชื่อลือเลื่องจนเพ่องฟู
ว่าแหลมทองคนรู้ทั่วโลกันมา
องค์พระเจ้าอโศกมหาราช
ส่งพระแสงเข้มมาประภาคพะรະศาสนา
พระไสณะอุตรະหงส์สองมา
ประภาคพจน์บวรพชาคนเด่น
ชื่อสุวรรณภูมิจึงกระเดื่อง
เป็นเด่นทองถินผ้าเหลือองเรืองศักดิ์ศรี
อันวัดถุหลักฐานนั้นยังนี้
คือปฐมเจดีย์ทบูชา
คนพนเมืองແตนนี้ครั้งกราหนน
ก็มีอยู่ห้ล้ายพันธุ์ห้ล้ายภาษา
ทั่วเรืองขันชื่อคือละว้า

គីមានាខាងក្រោម ។ លាបមនុបាល
តូងបកករងគីមេគីនណែនករ
ដើម្បីអាណក់ខែលំភាពវិមិតសំសាន
ប្រកាសនកបានការពេជប្រុកកុកតាំងល
ប្រជាជនដើម្បីសុខយុទ្ធដៃរៀប

พุทธศักดิกราวพันธ์ร้อย
จำนวนขอนสูง掠อยเป็นหลักมั่น
ขอมเข้าบี้ดคืนเดนແຜ່ນສຸງຮຽນ
ປັກຄຮອງກັນອີ້ຕິ່ໄມ່ນານນັກ

เพราะม่องค์มหาราชของพะน้ำ

ชื่อในราชสำนัก

ยกกองทัพเข้ามาตั้งหวังพำนก

ແຕ່ກົດໝາຍໄວ້ໄມ້ໄດ້ນານ

ພວສັນບຸຜູອງກໍພຣະວໂມຣຈາ

ອົທືພລຂອງພະມ່າກີຄູກຜລາຍ

ข้อมูลเบื้องต้นการอบรมครุภัณฑ์

จังหวัดมีของโบราณของมากนาย

๖๙๗๕

ชนชาติไทยเลื่อนไหลดลงทางนี้

ແຜ່ເຂົ້າຄວງປຽບໄມ່ຂາດສາຍ

ແຕ່ຕົວອັກເປັນຫ້າ, ຂອມເປັນນາຍ

ถูกข่มเหงมากมายสุดพารณ์

๔

คงคำบางคดวัยไม้มีที่ทำกัน
ต้องหงษ์มั่นมุ่งหมายด้วยคาดหน้า
อพยพถอยเลื่อนเคลื่อนลงมา
แสงหาที่ทำเลอยู่ช้านาน
ตึ้งแต่เห็นอลงมาใต้นั้นไกลนัก
ในบางครั้งตั้งพักเป็นหมู่บ้าน
ครรนเมื่อเข้าตามบุกมารุกราน
กีழนชานอพยพกันต่อไป
มีพวงใหญ่ให้ญี่อยู่พวงหนึ่ง
เลื่อนทำเลมาถึงทิวเขาใหญ่
ก็มาเกิดแบ่งแยกแตกกันไป
ภูเขานั้นบันไทยให้แตกกัน
พวงหนึ่งตรงลงไปทางด้านซ้าย
เข้ายดชายฝั่งทะเลเป็นที่มั่น
พวงหนึ่งอ้อมมาทางขวากล้าสำคัญ
กีเกิดบันชาติไทยได้จ่ายดาย
ไทยที่ลงไปข้างซ้ายกล้ายเป็นญวน
ชาติไทยปรวนแปรไปน่าใจหาย
ชั่วเวลาในระยะพั้นปีปลาย
ญวนได้กล้ายออกหากจากพวงไทย
นับตั้งแต่พุทธศกราวสี่ร้อย

ถึงพันสี่มีน้อยที่นับได้
 ภูวนต้องขึ้นอยู่กับจันสันเดือดไทย
 ลงกับให้หนังสือจันในถิ่นนี้
 ไทยที่ลงมาทางขวาบ้านกล้า้มก
 ยังรักเดือดไทยอยู่เดิมที่
 พากันเคลื่อนตรงไปใต้ทุกที่
 ไทยใหญ่ร่องไปหาสาละวิน
 ตั้งสันเก้าเจ้าพ้าอาณาจักร
 เข้าปักธงครองที่แอบนั่นสัน
 ขยายเขตเพิ่มทวีทำกิน
 ออกไปจนถึงถิ่นอิรัวดี
 พากไทยใหญ่ได้เป็นเจ้าครองตะโภঁ
 จึงจารโรงเงียรตีไทยขึ้นเดิมที่
 รักษาตัวอยู่ได้หลายร้อยปี
 ถูกพาม่าวาวเข้าทางโน้น
 สันอ่านชาติไทยในพะม่า
 ที่เป็นอาณาจักรก็หักโคน
 ไทยพากหนึ่งจึงไหหลไปไกลโพ้น
 เป็น “อาหม” อยู่ทางโน้นห่างออกไป
 พากไทยน้อยเมื่อถอยจากน่านเข้า
 กีเดินเข้าเขตสุวรรณภูมิใหญ่

ตั้งเป็นถนนหลักฐานกันต่อไป
 ชื่อสันสองจุ่วไทยทางเบื้องบน
 การเคลื่อนที่ของไทยไม่หยุดยั้ง
 เมื่อนั้นหลังไหหลกท่วมทุกแห่งหน
 ไหหลเข้าเดนขอกระว้าม่าปะปัน
 กล้าประจันสูญได้เขตต์ครอง
 ชั่วเวลาเราว้าห้ากร้อยปี
 ไทยทวีเพิ่มเข้าเป็นเจ้าของ
 เขตต์สุวรรณภูมิให้ญี่ไทยเข้าครอง
 เมื่อนน้านองท่วมทั่วทุกคำบด
 แคนเขมรเดนละว้ามະลาย
 ไทยเข้าอยู่กำกับไม่สับสน
 เลือดของไทยหลังไหหลเมืองสถาบัต
 เข้าปะปันเปลี่ยนเลือดละว้าเดิน
 เลือดของไทยเข้าไปปันเขมร
 ทำให้เด่นเกียรติไทยได้ส่งเสริม
 เลือดเขมรปันไทยไกลจากเดิน
 ไทยยังเพิ่มเขมรกล้ายเป็นไทยแท้
 สมัยเดียวกับพระอินรชา
 ขุนบรรมหาดใหญ่กล้าอำนาจแผ่
 ตั้งอาณาจักรไว้ม่ของไทยแท้

ชื่อ alan ช้างดังแต่ครั้งกรุงนั้น

เวลาล่วงมาได้อีกไม่ช้า

ก็มีคนวาน alan นาขันดังมัน

เชียงแสนหลวงรุ่งเรืองเมืองสำคัญ

หลักไวยมนั่นรวมกำลังดั้นนคร

ไทยห้างใต้ปั้งอยู่ในอ่านาจของ

เราต้องยอมเป็นชาเข้าไปก่อน

ถึงปั้พันแปดร้อยไทยน้อยใจ

เข้าตีขอมดั้นนครสุโขทัย

อันนามเดิมที่กรุงเดื่องของเมืองนี้

ชื่อ “สยามชาน” เป็นเมืองใหญ่

ครั้งเปลี่ยนนามมาเป็นกรุงสุโขทัย

ชื่อ “สยาม” กล้ายไปเป็นคืนเรา

คืนของเราต้องถอนอมล้อมรั้วบ้าน

ศัตรูหาญมาสู่ต้องสู้เข้า

มิให้ใครแย่งแผ่นดินคืนของเรา

ไครขึ้นเข้าเรารสุจนสุดแรง

มา ! พากเรา ! เตรียมพร้อมยอนสมัคร

ถอนอมรักษาตีไทยอย่าหน่ายเหงง

ชนถึงเดือดหมายดสุดจะยกที่แหง

ต้องแสดงใจหาญผลายศศรุ

เมื่อสั่นชาติสั่นแผ่นดินก็สั่นคิด
 เรากายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่
 ยอมศูนย์ชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู
 มา ! มาสู้ ! ไว้ล้ายชาติไทยเรา
 สุโขทัยได้สิทธิอิสระ
 เพราะไทยดีมีนานะไม่โฉดเขลา
 เรื่องคงเมืองตั้งบ้านใช่งานเบา
 ไทยรุ่นเก่าเราทำโดยลำพัง
 วงศ์พระร่วงจัดແຄวน์เดนสยาม
 ให้ชนชื้อลือนามในปางหลัง
 ขยายเขตต์ส่งเสริมเพิ่มกำลัง
 ไทยจึงตั้งถิ่นฐานได้แท้จริง
 กรุงสยามในสามร้อยปีแรก
 ต้องสู้แบกภาระอันหนักยิ่ง
 พยายามทำตลดอดไม่ทอดทั้ง
 งานทุกสิ่งผ้าฟันอันตราย
 ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง
 ชาติของเราแข็งแรงขึ้นเหลือหาดใหญ
 แผ่เขตต์ไทยออกไปได้มากมาย
 ขอมแพ้พ่ายยอมให้ไทยเข้าครอง
 หลวงพระบางเวียงจันทร์และเวียงคำ

ตลอดผังแม่น้ำโขงทั้งสอง
 จนถึงอ่าวบังกะหล่อกล้าไปปะจอง
 เกือบเต็มถิ่นแหลมทองเป็นของไทย
 พ่อขุนรามคำแหงนั้นแรงกล้า
 ทรงบัญญาเริ่มคิดหนังสือใหม่
 ตัวอักษรเรียกชื่อ “ลายสือไทย”
 จากรากเรืองลงไว้ในศีลา
 ทรงช่วยเหลืออาณาประชาราษฎร์
 ช่วยพระสงฆ์ให้ประกาศพะชาสนาน
 พระพุทธสิหิงค์เจ้าเชญเข้ามา
 จากลังกาสู่แคว้นดินแดนไทย
 วงศ์พระร่วงครองมากกว่าร้อยปี
 ทางทิศใต้เกิดมีแคว้นขึ้นใหม่
 อยุธยาเบ่งคู่สุโขทัย
 ตั้งวงศ์ใหม่ปักกรองโดยลำพัง
 ดินอุดมลุ่มน้ำและลำคลอง
 เป็นเมืองท้าวอู่ทองมาทรงตั้ง
 สุโขทัยถูกสะกัดตัดกำลัง
 กิริ่งโรยานกระทั่งต้องลมไป

เพลงคนครีประวัติศาสตร์
ตอนที่ ๑

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักวิทยุกระจายเสียง
วันอาทิตย์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

ท่านผู้พึงทึ่งหลาย

กรมศิลป์ภารมีหน้าที่ส่งกระจายเสียงทางวิทยุสัปดาห์ละสอง
ครั้ง การส่งวิทยุที่กรมศิลป์ภารมีทำมาแล้วในทางดูนตรีไทยนั้น
ได้ส่งการบรรเลงที่เป็นแบบแผนทางดุริยางค์ศิลป์ของไทย เช่น
โขน, ละครบ และเพลงเกร็จต่างๆ สำหรับวันนี้กรมศิลป์ภารมี
มีความปรารถนาจะทดลองความคิดใหม่สักอย่างหนึ่ง คือส่งเพลง
ดนตรีประวัติศาสตร์

ความคิดเรื่องส่งเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ทางวิทยุนั้น เป็น
ผลผลิตออกมากจากกลุ่มคนประวัติศาสตร์ ซึ่งกรมศิลป์ภารมีได้แสดง
โดยได้รับความเห็นชอบของมหาชนมาแล้วในหอประชุมศิลป์ภารมี
ความสำเร็จแห่งกลุ่มคนประวัติศาสตร์รุ่นเวที ซึ่งก็ได้รับความเห็นชอบ
โดยได้รับความเห็นชอบของมหาชนมาแล้วในหอประชุมศิลป์ภารมี
ที่ไม่แน่ใจว่าจะได้รับความนิยมของมหาชนเหมือนกลุ่มคนประวัติ-
ศาสตร์ที่แสดงบนเวทีหรือไม่ วันนี้เป็นวันทดลอง ถ้าปรากฏว่า
การแสดงเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ในวันนี้เป็นที่นิยมชมชอบของ

มหาชน กรมศิลปากร ก็จะได้พิพาทานต่อไป ถ้าไม่นำการขอบ
ก็จะได้เลิกเลี่ย

วิธีการส่งเพลงดูครรภ์ประวัติศาสตร์ มีดังต่อไปนี้
ในชั้นต้น จะอ่านคำบรรยายประวัติศาสตร์พอสมควร แล้ว
กิร่องและบรรลงเพลงซึ่งได้แบ่งบทให้รวมข้อความทั่วบรรยาย
มาแล้วข้างต้น ทำนองเพลงและดูเป็นทำนองไทยบรรลง^{นี้}
แบบไทย เนื้อบทแต่งเป็นกลอนแปด บทละสี่คำบ้าง สองคำ
บ้าง หากคำบ้าง ทุกๆ บทเป็นกลอนสัมผัสสักกันตลอดไปโดยวิธีนี้
ถ้าการส่งวิทยุทำนองนี้เป็นที่ฟังใจของมหาชน และกรมศิลปากร
สามารถดำเนินการส่งวิทยุทำนองนี้ไปได้หลาย ๆ ครั้งแล้ว ก็อาจ
จะได้หนังสือประวัติศาสตร์คำกลอนสักเล่มหนึ่ง หรืออย่างน้อย
ก็จะได้เนื้อบทสำหรับร้องเพลงไทย ๆ ให้เด็กร้องเป็นสาระประ-
โยชน์มากกว่า “แมวเอี้ยแมวเหมียว” “ซักซ้ำมະนาวโงดุง”
หรือกลอนอื่น ๆ ในบทดูกอสร้อยอันเป็นของพื้นเมืองและได้ประ-
โยชน์น้อยที่สุดในเวลานี้

ก่อนส่งเพลงดูครรภ์ประวัติศาสตร์ จะได้เริ่มแต่ประวัติเดิม
ของชาติไทยเป็นต้นมา

เมื่อลงนักลงประวัติของไทยเราตั้งแต่ต้นมาจนบัดนี้ พยา-
ยามนีกดูให้ดี และกระทำความเข้าใจให้ถูกต้องเที่ยงแท้แล้ว
จะเห็นได้ว่าชาติไทยเรามีเป็นชาติที่น่าสงสาร ตั้งแต่ได้กันเดิมมา
เป็นชาติไทย ก็ถูกรุกรานตั้งแต่ต้นมาจนถึงบัดนี้ ชั้นเดิมเรา

มีภูมิลำเนาอยู่ในที่ท่ออุดมที่สุดในประเทศไทย ภารกิจงานต้องถอยร่นลงมา บรรพบุรุษของไทยเราพากหนึ่งได้พยายามดำเนินอยู่ในถิ่นเดิม และต่อสืบกันมาสืบทอดและความเป็นไทยอยู่ได้เพียง ๕๐๐ ปี กศุนย์ชาติขาดเชื่อ เคราะห์ดีมีทางเหลือให้บรรพบุรุษของเราอีกพากหนึ่งถอยร่นลงมาอยู่ในเขตต์สุวรรณภูมิที่เรารู้จักในบัดนี้ เราภารกิจงานรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้านเสมอมา ประวัติของชาติไทยดังแต่ร้าว ๑๕๐๐ ปี ก่อนพุทธศักราช ครั้งที่เรายังอยู่ในเมืองจีนจักระทั้งบัดนี้ตลอดเวลา_r้าว ๑๖๐๐ ปี ก็มีอยู่เร่องเดียว คือเร่องที่ไทยเราต้องกระทำการบังกันตัว เพื่อให้ทรงชีวิตอยู่ในโลกได้ ชาติไทยของเราอย่าหราศุนย์หายลงไปทุกที่ พวกที่อยู่ในเมืองจีนได้กลับเป็นจีนไปหมดแล้ว ไทยใหญ่พวกเดียว กับเราทอยู่ทางเหนือก็ถูกนับเข้าเป็นพวกเดียวกับพะม่า ไทยพน้องของเราทอยู่ห่างฝากแม่น้ำโขงข้างโน้นก็ถูกเรียกว่าลาว เหลือแต่ไทยน้ออยู่ในสยามน้อยๆ ที่รักษากันส่วนนี้แห่งความเป็นไทยอยู่ได้ แต่เราภารกิจงานอยู่ทุกขณะ จริงอยู่เรามีได้ถูกภารกิจงานมา_r้าว ๑๐๐ ปี แต่ในระหว่าง ๑๐๐ ปีนี้เราภารกิจก่อย่างลง แต่ถูกภารกิจงานอย่างแรงที่สุดที่เคยมีมาในประวัติการของเรา การรุกอย่างลงสกัดเป็นอันตรายร้ายแรงยิ่งกว่าการรุกราน เพราะการรุกอย่างลงสามารถจะทำให้เราศุนย์ชาติได้ร้าย ชาติไทยในเมืองจีน ต้องศุนย์สันไป ก็ไม่ใช่เพระการรุกราน ไทยในเมืองจีนศุนย์ชาติเพระการรุกอย่างลงดังที่แสดงให้แลเห็นต่อไป

ประเทศไทยยังหนุ่มอยู่ เพาะเพิ่มน้ำอายุเพียง ๖๐๐ ปีเศษ
เท่านั้นก็จริง แต่ชาติไทยมีอายุถึง ๔๐๐๐ ปีและยังเข้าสู่ราชภัฏ
แล้ว ข้อมูลนี้ว่า เรายังเดินเข้าสู่รัฐกรรมกันแล้วหรือ แน่
ที่เดียว ตามสภาพการณ์ที่เราแลเห็นอยู่ในบัดนี้ เรามองเห็น
ประดุจตายเป็นดอยู่ใกล้ๆ ถ้าเราไม่รับปลูกความรู้สึกนักถึงชาติ
ให้รุ่นเรցขึ้นจริงๆ ในบัดนี้แล้ว อีกไม่ช้าชาติไทยจะต้องศูนย์
โดยไม่ต้องสงสัย จริงอยู่กรุงสยามเราไม่เคยสืบคนดี แต่ถ้า
เรามั่นใจอยู่เพียงในคำพูดเท่านั้นโดยไม่ทำอะไรกันบ้างแล้ว กรุง
สยามก็คงจะหมดคนดีลงวันหนึ่ง และเมื่อนั้น เราจะจะเหลือ
แต่น้ำตาสำหรับร้องไห้รักชาติของเรา

แต่ทั้งนี้นี่ได้หมายความว่าจะซักชวนชาวไทยให้เกลี่ยดังช่าว
ต่างประเทศ เปล่าเดย์ โลกนี้ดำรงอยู่ได้ด้วยการไม่ไม่ตรึงคิดต่อ
กัน เราไม่ควรเกลี่ยดังจันในการที่ໄล่เรา หรือล้มชาติของ
เราไปส่วนหนึ่งในครั้งกระโน้นนี้ มันเป็นความผิดของเราเองที่
อ่อนแอกว่าเขา เราไม่ควรกราธหรือเกลี่ยดังพะม่าในการที่มา
ตีกรุงศรีอยุธยาแตกถึงสองครั้ง มันเป็นความผิดของเราเองที่
ไม่รประเมินด้วยหัวใจต่อสู้ให้ดี เราไม่ควรกราธหรือเกลี่ยดชาวบุรุป
ที่ทำให้เราต้องเสียดินแดนอันมีค่าไปมากนายในชั้นหลังนี้ มัน
เป็นความผิดของเราเองที่เรามัวหลับมัวหลง เราไม่ควรเกลี่ยค
หรือกราธเคืองคนต่างประเทศโดยทั่วไป ที่ทำให้สันค้าของพื้น
เมืองของชาติไทยเสื่อมโกรน เก็บไว้ไม่วัตถุอะไรเหลือเมื่อ

ของชาติ มันเป็นความผิดของเราวงที่เราไม่รักของชาติเรา ให้มีภัยพ่อ และเราหันไปนิยมฯ หงส์ต่างประเทศ นี้กว่าเดิมกว่าของ เรากา ความผิดเหล่านี้เป็นของพวกราเรวง ชนชาวต่างประเทศเขา ทำตามสิทธิและความปรารถนาของเขายา เรากล่าวไม่ควรโกรธเคืองหรือ เกลียดซังเขายา แต่เราต้องรู้สึกว่าถึงเวลาอันสมควรจะ ฯ ที่เรา จะต้องแก้ไขความผิดต่างๆ ของเราที่มานี้แล้วตั้งแต่ ๔๐๐๐ ปี เราก็ต้องรับแก้ไขความผิดของเราวงในบัดนี้ เพื่อบูรณะกันมหาภัย ใหญ่หลวงคือความศูนย์ชาติ อันอาจจะมีมาในการล้างหน้า

ที่นี่เป็นความมุ่งหมายอันสำคัญที่สุดของการส่งเพลงคนครึ่ง ประวัติศาสตร์ที่กรรมศลปกรกำลังทำอยู่ในเวลานี้

ในสมัยก่อนพุทธศักราชรา ๒๐๐๐ ปีนั้น ไทยได้ศักดิ์ภูมิ ดำเนินมั่นคงอยู่แล้วในดินแดนซึ่งเวลานี้เป็นมณฑลเสนาวน์ อยู่ เป็นอันดับ ๑ และเกียงซี ถ้าเราจะตรวจสอบแผนที่เราจะเห็นได้ว่าไทยใน ครั้งกระโน้นได้เป็นเจ้าของดินแดนที่สำคัญที่สุดของจีนในเวลานี้ ที่ว่าเป็นดินแดนที่สำคัญที่สุดก็ เพราะเป็นที่อุดมที่สุด เรายาวนาน อยู่แล้วว่าที่ดินที่อุดมที่สุดของประเทศไทยนี้คือ ที่ในระหว่าง แม่น้ำยังโข และยังจือ อาณาเขตต์ของไทยเราตั้งครอบแม่น้ำ ยังจือทั้งสองฝ่ายที่เดียว

แต่เราต้องทิ้งถิ่นเดิมของเรามาทางใต้ เพราะเหตุอย่าง เดียวคือ เรายังกรุกรานจากเพื่อนจีน การที่ไทยเราถูกกรุกรานจาก เพื่อนจีนนั้น แบ่งออกได้เป็น ๓ สมัย และมีวิธีการต่างกัน สมัย

คืนในระหว่าง ๑๖๘๐ ปี ก่อนพุทธศักราช ถึงพุทธศักราช ๒๐๐ ในช่วงเวลา ๑๘๘๐ ปี นั้นเป็นการรุกอย่างสงบ รุกด้วยการแย่งการทำมาหากิน หากจะมีการรบราชสำนักกันบ้างก็ไม่มากนัก ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๐๐ ลงมาจนถึงราชพุทธศักราช ๑๐๐ ในระหว่าง ๘๐๐ ปี จึงมีครั้งแรกด้วยการรุกราน ตั้งแต่ราก พ.ศ. ๑๐๐ ไปแล้ว ก็รุกอย่างสงบ พอกลัง พ.ศ. ๑๙๒๗ จีนรุกรานอีกคราวเดียว ชาติไทยในเดคนั้นก็ศูนย์ชาติ คงเหลือแต่ไทยที่หนึ่งกับยังคงมาสู่เขตต์สุวรรณภูมิเท่านั้น

เพื่อสรุปความในตอนนี้ จึงได้ผูกบทเพลงอันมีข้อความดังต่อไปนี้

ชาติเรามีสมัญญาว่าชาติไทย
เป็นชาติใหญ่เต็โภราณนานหนักหนา
ภูมิลำเนาของเราแต่ก่อนมา
อยู่ท่ามกลางพสุขาของเอเชีย
เมื่อชาติจีนรุกรั่นรุ่นลงให้
เข้าเยี่งไทยทำกินถินกีเสีย
จีนໄลไทยเหมือนไฟไหม้ตามเดียว
ไทยต้องเสียดินเด่นแคว้นโบราณ

เรื่องราวของจีนนั้นจะมากกี่มีกี่พันปีก็ตาม แต่เนื้อแท้ของประวัติศาสตร์มานั้น เมื่อราก ๒๐๐๐ ปี ก่อนพุทธศักราช เท่าๆ

กับเรื่องของไทยเมื่อตนกัน เพราะพระเจ้าแผ่นดินจึงทรงค์แรก
ที่ขึ้นรับกันว่ามีจังกิคือพระเจ้าวังตี หรือหงษ์ ซึ่งนักชาดหมาย
เหตุในราชนคีเข้าด้วยว่าครองราชสมบัติอยู่ ๖๐ ปี ในระหว่าง
๒๐๕๔ ปีก่อน พ.ศ. ถึง ๒๐๓๔ ปีก่อน พ.ศ. และประวัติของ
ขันคีเปิดจากเริ่มต้นแต่เวลาที่จันเคลื่อนจากทะเลแคลสเป็นเข้ามา
สู่ภูมิประเทศซึ่งเป็นจันในเวลานี้ จันได้ย่างเข้ามาสู่ดินแดนอันนี้
เมื่อราว ๑๕๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช และเข้ามาตั้งมั่นอยู่ท่านสี
กับเปจีหลีก่อน แล้วปีข่ายลงมาถึงเขตตีมณฑลเชนสี ไฮ่น่าน
และชานตุ่ง จันเข้ามาถึงที่เหล่านี้ในราว ๑๙๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช
และพอต่อมาอีกราว ๕๐ ปี ภายหลังจันก็ได้เผชิญหน้ากับไทย

ผู้เรียนเรียงประวัติศาสตร์ที่เป็นฝรั่งกล่าวว่า การทั้งนี้เคลื่อน
เข้ามาสู่เมืองจันนั้นไม่ได้เข้ามาอย่างง่ายดายเลย เพราะดินแดน
ที่พวกจันย่างเหยียบเข้ามานั้น ไม่มีแห่งใดที่จะรกร้างว่างเปล่า
ทุกๆ แห่งล้วนมีเจ้าของ จันก้าวหน้าเข้ามาได้ด้วยการบรรลุปราบ
พัน แต่จันเป็นมนุษย์เข้มแข็งและมีความพยายามที่สุดในโลก
จันจึงก้าวหน้าได้เรื่อยๆ มา ในช่วงเวลาาราวห้าศตวรรษ จังรุกมา
ถึงดินแดนที่เป็นของไทย ซึ่งเป็นอาณาจักรมหินามและมีระเบียน
เรียนร้อยอยู่แล้ว จันจะใช้วิธีรุกรานอีกไม่ได้ก็เปลี่ยนวิธีใหม่ คือ
รุกอย่างสงบ จันยอมเรียกเราว่า “ไทย” ซึ่งแปลว่า “ผู้เป็นใหญ่”
ในชั้นเดิมเรายังเรียกตัวเราว่า “ไอเดา” หรือ “มุง” เมื่อเรามา
ถูกจันดึงซึ่งอันเป็นคำยอเกี่ยรติ เรายังคงรับและเราก็เป็นไทย

คงแต่นั้นมา พฤติการณ์อันนี้เราก็เป็นเช่นเดียวกับญี่ปุ่น ชาติญี่ปุ่นในชั้นเดิมมีชื่อว่า “ยามาโต” จึงไปตั้งชื่อให้ว่า “ญี่ปุ่น” แปลว่า “อาทิตย์อุทัย” ญี่ปุ่นก็ยอมรับ จึงได้ทำไม้ตรอกบันไทย ในฐานเป็นผู้มีอำนาจราชศักดิ์เสนาอภิญญาตั้งแต่ ๑๖๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช

อันที่จริงไทยกับจีนเรียนรู้ยกันมานาน โดยไม่ปรากฏการบรรยายฟันกันเป็นศึกใหญ่มาตั้งหลายร้อยปี แต่ในระหว่างหลายร้อยปีนั้น ไทยคงถูกรุกรอย่างสงบ รุกคืบวิธีที่คนเข้ามาเยี่ยมการทำมาหากิน ในเวลาใดจึงถูกพวกต้าห้อหรือพวกยันรุกเข้ามาทางเนื้อ จึงก่อร้นเข้ามาทางเขตต์ไทย ซึ่งอยู่ข้างใต้ ไทยทนอยู่ได้ ๑๐๐๐ ปีเศษ จนถึง ๓๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช ต่อจากนั้นมาก็ต้องร่นหนีบ้าง มาถึงราว ๕๐ ปีก่อนพุทธศักราช แผนที่อาณาเขตต์ไทยก็ต้องเปลี่ยนจากเดิมเป็นคนละรูปที่เดียว เราต้องทิ้งเสฉวนลงมาอยู่ญูนาน ต้องทิ้งชูเปลงมาอยู่กุยจิว (ไกวเจา) ต้องทิ้งอันชุยและเกียงชี ลงมาอยู่กวางชี และกวางตุ้ง แปลว่าเราลงมาตั้งหลักทางญูนานไม่มีดินเด่นสุวรรณภูมิยืนอภิมหาภลังกา เด็กๆ ก็จะต้องลงทะเลไปเสียนานแล้ว

เมื่อไทยเรายกลงมาตั้งอยู่ในดินแดนนี้เป็นญูนาน กุยจิว และกวางตุ้งนี้แล้ว จึงก็ตั้งตนรุกขยายบ้านอย่างขนาดใหญ่ การรุกในตอนนั้นมาจากกรุกโดยสงบแล้วยังมีการรุกรานอีกด้วย ในราว พ.ศ. ๒๐๐ ได้เกิดสังคามในระหว่างจีนกับไทย ซึ่งไทยเป็นฝ่าย

ประชัยแล้ว ก็ต้องถอยร่นลงมา และคราวนี้ก็คุ้มกันไม่ติด เรา แต่หากะสั่งระสายออกเป็นหมายอาณาจักร การต่อสู้บรรดาฯ พื้นกับจีนก็มีเรื่อยๆ มา จันซึ่งเคยตั้งนามให้เราไว้ “ผู้เป็นใหญ่” มาแต่ก่อนนั้น เขายังตั้งนามให้เราใหม่ว่า “ขุน” ซึ่งแปลว่า “คนบ่า” และครั้งใดที่นั่นจะรบเรา เขายังถือว่าเป็นการปราบคนบ่า มาถึงบุกสามก๊กคือในระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. ๗๖๓ ถึง ๘๐๙ ของเบงซุ่งไทยเรานิยมชมชอบว่าเป็นเจ้าชั้นญาติสั่งกองทัพมารบเรา ซึ่งเขาใช้คำว่าปราบคนบ่า ตัวเบงซุ่งยกในเรื่องสามก๊ก ก็คือคนไทยเรานี่เอง เราถูกรุกถูกปราบในฐานะเป็นคนบ่าอยู่เรื่อยๆ มาดังนี้ จนในตอน พ.ศ. ๕๐๐ ประวัติศาสตร์ของไทยก็ได้เปลี่ยนรูปโฉมไปใหม่ ไทยแยกออกเป็นสองพวก พวกหนึ่งเป็นพวกสูง อีกพวกหนึ่งเป็นพวกหน้า พวกที่สูงสามารถตั้งรัฐได้อีกราว ๕๐๐ ก้าวสิ้นชาติขาดศูนย์ไป ในปี พ.ศ. ๗๙๒๗ พวกที่ยอมหนึ่งก็เข้ามาสู่สุวรรณภูมิ

ความเมื่นไปของชาติไทยในตอนนักเป็นดั่งคำกลอนซึ่งผูกันไว้ว่า
ถูกเบ่งที่หนีร่นลงทางใต้
ไทยมาตั้งเมืองใหม่อย่างไฟศาลา
ช้อนน้ำเจ้าอยู่ไปไม่ได้นาน
จนก็ตามรุกรานถึงทางนี้

พวกไทยที่พยายามอัญใจกันเดิน ได้พยายามต่อสู้อย่าง

ทรงดอดทนมาเป็นเวลาตั้ง ๒๐๐ ปี นางครรภ์จะจัดพลัดพระแทกแยกกันเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อย ต่อมากลับรวมรวมกันได้ใหม่ ครั้นแล้วก็แตกแยกพระจัดพลัดพระอยู่กันไปอีก ไทยได้ทำความพิษามอยู่ดังนี้จนถึง พ.ศ. ๑๗๕๒ จึงมีวิธีบูรุษของไทยคนหนึ่ง ชื่อ สินโල รวบรวมแคว้นไทยที่พระจัดกระจายตั้งเป็นมากแผ่นขึ้นได้อีกรังหนึ่ง เป็นอาณาจักรมีราชธานีอยู่ในทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมือง ว่าติง ในมณฑลอุนหนำ หรืออยู่นาน ในเวลา ๕ ปี การที่สินโโลรวมรวมแคว้นไทยตั้งเป็นราชอาณาจักรขึ้นใหม่ครั้นนี้ ต้องรับว่าเป็นการเปลกประหลาดมหัศจรรย์ เมื่อทางจันกีเห็นความสามารถจึงยอมทำไมตรีด้วย วงศ์สินโโลครอบครองบ้านเมืองอยู่ได้ต่อมาจน พ.ศ. ๑๗๕๑ ก็มีพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งทรงพระนามว่า โกะล่อฟง ซึ่งเป็นเดียวไทยในเวลานี้ว่า “ขุนหลวงพ้า” ไปตั้งราชธานีอยู่เมืองหนองแสง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตาลีฟู อยู่ในยุนานเวลานี้ จันกียังคงเป็นไมตรีด้วย และตั้งชื่อยอเกียรติให้เราใหม่ว่า น่างเจียว ซึ่งเรียกกันเพียงๆ มาว่านานเจา น่านเจ้า หรือหนานเจ้า แปลว่า เจ้าผ้ายิ้ม องค์พระเจ้าโกะล่อฟง (ขุนหลวงพ้า) ได้ชิดาเจ้ากรุงจันเป็นพระชายาด้วยใน พ.ศ. ๑๗๕๒ เจ้าแผ่นดินไทยในวงศ์สินโโล ทรงพระนามว่า พระเจ้าขุนหลวง ได้สถาปนาพระเกียรติของพระองค์ขึ้นเป็นย่องเตี้เสมอกับจัน จันก็ไม่กล้าว่ากะไร ต่อมาก็ได้พิษามที่เขตต์แคว้นของตนคนจากจันบ้าง แต่ไม่เป็นผลดี และผ่ายจัน

กี่ไม่กล้าทำร้ายไทยรุนแรง คงเปลี่ยนไปมายจาก การรุกรานเป็น การรุกอย่างส่งอภิ คราวใดที่เกิดการลามากมากแคนขึ้นในเมือง จัน คนเข่นก็ให้ดูหลังเข้ามาสู่อาณาจักรน่านเจ้า ทางเข่นก็พยายาม เป็นไม่ตรีด้วย ในราوا พ.ศ. ๑๔๐๐ ไทยกับจันได้วิวาทกันครั้ง หนึ่ง ในปัญหาเรื่องเมืองญวน ซึ่งจันถือว่าเป็นแดนของจัน การวิวาทกันครั้งนั้นเป็นฝ่ายจะนะ และเป็นอันว่าจันมีอำนาจ เห็นอเขตต์ญวนอย่างเด็ดขาด แต่ทางเข่นก็คงพยายามเป็นไม่ตรี กับไทยอยู่อย่างเดิม ต่อมาราوا พ.ศ. ๑๔๒๐ มีนักบุญชื่อคน หนึ่งเดินทางเข้ามาในอาณาเขตต์น่านเจ้า ไทยน่านเจ้าในเวลาหนึ่ง มีพระเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่า พระเจ้าพ้ำ ทรงรับรองนักบุญ ของจันอย่างดี นักบุญของจันได้แนะนำให้พระเจ้าพ้ำขอราชธิดา เจ้ากรุงจันมาอภิเษกกับพระโอรส พระเจ้าพ้ำก็เห็นชอบและจัด การสู่ขอราชธิดาพระเจ้าเจ้ากรุงจันมาอภิเษกสมรสกับพระโอรสของ พระองค์เมื่อ พ.ศ. ๑๔๒๓ ซึ่งความจริงจะเป็นราชธิดาพระเจ้า กรุงจันจริงหรือเอากลูกสาวไครมานให้ก็ไม่รู้

การแต่งงานระหว่างประเทศไทยตามคำแนะนำของนักบุญจัน ในครั้งนั้น เท่ากับเป็นการจารึกนักการตากองวงศ์สันโภว่า จะมาถึงในอีก ๒๕ ปีข้างหน้า และนักการของอาณาจักรไทย ในยุนานว่าจะมีอยู่ต่อไปได้อีก ๔๐๐ ปีเท่านั้น ราชโอรสของ พระเจ้าพ้ำได้ราชธิดาของพระเจ้ากรุงจันมาสู่สม แต่จันไม่ได้มี แต่เพียงพระราชธิดา จันยังมีราชการที่ปรึกษาบุนนาคผู้ใหญ่

ตามมาด้วย และท่านเหล่านี้ก็เข้ามามีอำนาจเสียบุญในการบ้านเมือง พระเจ้ากรุงจันส์ทรงพระราชัญชารามาให้ ซึ่งเท่ากับเป็นตราตั้งให้ไทยเป็นเจ้าประเทศราชของชาติ แต่เรายังไงไม่รำลึกกลับชั้นชนบันดีเอกสารบวนช้างออกไปแห่รับราชลัญชาราม จัน เขางใจคิดถูกเออตั้งแต่ครั้งกระนั้น ว่าเราเป็นเมืองขึ้นของชาติ พอสัมนัญญาอย่างพระเจ้าพี่ใน พ.ศ. ๑๔๕๗ ก็เป็นอันสัมฤทธิ์ ตันโนโล ราชวงศ์ที่ครองแคว้นไทยผ่านเจ้าต่อจากนี้ก็เป็นเดือดไทยจะสมจัน และนับวันแต่เดือดจันจะแรงขึ้นทุกที การรุกอย่างสงบมีผลร้ายยิ่งกว่าการรุกราน อนุภาพของจันเข้ามแทนที่ไทย ส่วนของไทยคงยังเหลืออนุสรณ์อยู่แต่เพียงนามอาณาจักรว่า น่างเจียว หรือน่านเจ้าซึ่งยังคงเป็นแคว้นอิสระอยู่ได้ แต่ไม่ใช่ แคว้นไทย ของไทยค่อยๆ เสื่อมลายเป็นจันไปจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๑๘๒๗ กุลบ้าย่านได้เป็นจักรพรรดิจันก็ส่งกองทัพมาตีน่านเจ้า และคราวนั้นน่านเจ้ากุลบ้าย่านเป็นจันแท้ไปที่เดียว ชาติไทยในแคนจันเป็นอันศูนย์ไป เคราะห์ดีที่มีไทยอีกพวกหนึ่ง ซึ่งยกลงข้างใต้มาตั้งสยามให้เป็นอนุสรณ์ชั้นสุดท้ายของไทยอยู่ในโลก ถ้าหากไม่ชาติไทยก็จะศูนย์สิ้นไปจากโลกนานแล้ว

พฤติการณ์ของชาติไทยในตอนนี้ ก็ตรงกับบทเพลงชื่อดี ประพันธ์ขึ้นเป็นข้อความว่า

เมื่อถูกกรุกสุดสุดอยู่ไม่ได้
ไทยก็แตกแยกกันไปหลายวิถี

ไทยอีคำนเลื่อนลงไขงนที

ไทยใหญ่หนนร่นมาอยู่สลาชวิน

พวงไถยน้อยพloydเลื่อนเกลื่อนลงมา

อยู่แม่นี้ทึ้ห้าทางทักษิณ

คือ บม, น่าน, ปั๊, วงศ์ ตึ้หำกิน

พวงไถยกลางบีดถันเจ้าพระยา

คำ “สุวรรณภูมิ” หรือแผลมทอง มีที่ใช้ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาในชาติกต่าง ๆ เมื่อกล่าวถึงการลงสำราญมาค้าขาย ก็มักกล่าวว่ามาสุวรรณภูมิเสมอ สมัยพระเจ้าอโศก ซึ่งนี้เร่องอยู่ว่า พระเจ้าอโศกมหาราช จักรพรรดิ์อินเดียได้ส่งพระไสณะและพระอุตระ นำพระพุทธศาสนาไปประกาศในสุวรรณภูมิ แต่ก็มีบัญหาที่ยังไม่ตกลงกันแน่ว่า สุวรรณภูมินั้นอยู่ที่ไหน ทางไทยเรา ก็อ้วว่า ขอบเขตของสุวรรณภูมิเริ่มตั้งแต่รามัญไปจนเมืองญวน และตั้งแต่พะม่าไปถึงปลายแผลมนະလາຍ ซึ่งถ้าเป็นดังนี้ก็แปลว่า ศูนย์กลางสุวรรณภูมินั้นคือที่ ๆ เป็นสยามของเราในเวลานี้ แต่ทางพะม่าเขาก็เดียงว่า คำว่าสุวรรณภูมิหมายถึงประเทศของเขายา ทางเขมรเขาก็อ้างว่าเขานี่เป็นสุวรรณภูมิเหมือนกัน ส่วนพวกที่อยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงนั้น เขายืนนั่นที่เดียวว่าเขานี่เป็นสุวรรณภูมิ และเขานับถือทางยิ่งกว่าพวงเรา เพราะนอกจากจะเอาคำว่าทองไปใช้ขานนามบ้านเมือง เช่น เชียงคำ, เวียงคำ อย่างที่เรารู้

เรื่องกานามสุพวรรณบุรี, กากูจนบุรี, อ่างทอง ดังนี้แล้ว เขายังคง
พระนามเข้ามาข่องเขาเป็นท่องไปคุ้วัย เช่น พรุ่งเจ้าสุวรรณคือผู้
เรื่องราวในพงศาวดารของเขาก็เดินไปคุ้วัยท่อง ถึงกับว่าเอาท่อง
คำทำลูกปืนยังกัน ดูเหมือนจะมีแต่ญวนเท่านั้นที่เข้าไม่เอาใจ
ใส่ในเรื่องสุวรรณภูมิ เพราะเขามิได้นับถือพระพุทธศาสนาในการ
หินyan แต่นอกจากนั้นก็ต่างฝ่ายต่างอ้างว่าสุวรรณภูมิคือดินแดน
ของคัว

อันที่จริง พวกราทั้งหมดที่อยู่ในดินแดนอันนี้ จะเป็น
พะม่า หรือไทย ญวน หรือเขมร ลาวหรือมະlaysu ที่เป็นชาว
สุวรรณภูมิหรือชาแหล่มท้องคุ้ยกัน และคำว่าสุวรรณภูมิหรือ
แหล่มท้องนั้น มิได้หมายถึงประเทศไทยนั่งประเทศไทยโดยฉะเพาะ
หากหมายถึงดินแดนเหล่านี้ทั้งหมด

ภาคพื้นสุวรรณภูมิเป็นที่ที่ชาวอันเดียครึ่งพุทธการล้วนจักแล้ว
อย่างคิด เมื่อพระเจ้าอโศกได้ทรงสังคายนาพุทธawan พ.ศ. ๓๐๑
และส่งพระไสโยะกับพระอุตรามาประดิษฐานพระพุทธศาสนาใน
ดินแดนในสุวรรณภูมินั้น ก็หมายความว่าให้ประกาศพระพุทธ
ศาสนาลงในดินแดนแหล่มท้องภาคนี้ทั้งภาค แต่การเดินทาง
จากอินเดียมายางนี้ในครั้งแรกโน้น จะจะต้องผ่านทางพะม่า
ก่อน และเมื่อเข้าถึงที่ได้ประกาศพระศาสนาเรื่อยไป เมื่อเข้า
ถึงพะม่าก็เริ่มประกาศในพะม่า และพระพุทธศาสนาได้แผ่เข้า
มาถึงนครปฐมใน พ.ศ. ๓๐๐ เศษนั้นเอง แสดงให้เห็นว่าผู้

ประกาศพระพุทธศาสนาได้เริ่งรัดແພ่พระพุทธศาสนาในดินแดน
อันนี้ให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้ การเดินทางจากดินแดนซึ่งเวลา
เป็นพะນ่า เข้ามายังดินแดนซึ่งเวลาอันเป็นสยามนั้นลำบากมาก
ครั้งกระโน้นมักต้องเลียบฝั่งทะเลอ่าวเบงกอลลงไปทางใต้ แล้ว
ก็เลี้ยวซ้ายเข้ามา พระพุทธศาสนาจึงได้เข้ามาทางนครปฐม และ^๕
แพร่หลายลงไปทางใต้ ก่อนที่จะกันขึ้นไปทางเหนือ แต่คราว
เป็นที่เชื่อได้ว่า คำว่า “สุวรรณภูมิ” ที่เรียกกันในครั้งกระโน้น
หรือแหลมทองดงที่เรียกกันในเวลาอันนี้ ไม่ได้หมายแต่เพียงพะນ่า
ไม่ได้หมายแต่เพียงเมืองเรา และไม่ได้หมายถึงที่ได้โดยจะเพาะ
แต่หมายถึงดินแดนรูปชوانนี้ทั้งหมด และดินแดนที่จะนับเป็น^๖
สุวรรณภูมนี้ได้นั้น ก็คือดินแดนที่เราสามารถจะขึ้นลงจาก
พรหมเดนยูนาน (ชุนหนาน) ลงไปถึงปลายแหลมมะลัย และขึ้น
เส้นแบ่งจากแม่น้ำพรหมบุตรไปจนถึงปากแม่น้ำโขง

อันที่จริงฝรั่งเขาก็ขึ้นเส้นอย่างทวนเหมือนกัน แต่เขามิ'
รู้จะเรียกดินแดนตอนนี้ว่าอะไร หรือรู้แล้วไม่สมควรจะเรียก
ชื่อบ้างนามใหม่ให้สับสนแก่ความเข้าใจของเขา เขาก็ขึ้นเอาก
ลักษณะการที่แผ่นดินนี้คงอยู่ระหว่างอันเดียกับจีน ไปบนนานาม
ใหม่เอาใหม่เรียกอย่างง่าย ๆ ว่า “แหลมอันโดจีน” ซึ่งเขาถือ^๗
ว่าเป็นแผ่นดินแผ่นเดียวกัน

สภาพแห่งสุวรรณภูมิดังพรหมนามานี้ ได้ผูกเป็นกลอน
คงต่อไปนี้.

ที่ทรงนักว้างหวานแต่ปางบรรพ์

ชื่อสุวรรณภูมิเป็นเมืองท่า
เรือสำราญแต่โนราณผ่านไปมา
เป็นแหล่งค้าขายของเหล่าชาวชนก
เคยมีคงคั่งมาแต่ครั้งพุทธกาล
นามขานานว่ามีทองคำอยู่
จังขันขอถือเด่องจนเพื่องฟู
ว่าแหลมทองคนรู้ทั่วโลกันนา

ในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำคัญของสุวรรณภูมินี้ ได้มีบท
ประพันธ์อีกด่อนหนึ่ง ดังต่อไปนี้

องค์พระเจ้าอโศกมหาราช
ส่งพระสงฆ์มาประกาศพระศาสนา
พระไสโยะอุตตระทรงส่องมา
ประกาศพจน์บวรพชาคนเด่น
ชื่อสุวรรณภูมิจึงกระเดื่อง
เป็นเด่นทองถินผ้าเหลืองเรืองศักดิ์ศรี
อันวัตถุหลักฐานนั้นยังมี
ก่อปฐมเจดีย์ทบูชา

ชาติที่ไหญู่ที่สุดในสุวรรณภูมิก่อนที่ไทยเราจะลงมาถึงนั้นคือ

ชาติละว้า ซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนภาคกลางของสุวรรณภูมิมาก่อน
ขอมและก่อนไทย ละว้าเป็นพวกที่เจริญและมีระเบียบเรียบร้อย
มาก่อนหน้าขอมและตามมา ก่อนที่ขอมจะเข้ามามีอำนาจในลุ่ม
แม่น้ำเจ้าพระยานั้น ชาติละว้าได้แยกกันอยู่เป็น ๓ อาณาจักร คือ

๑. อาณาจักร “ทวารวดี” มีเมืองที่ชื่อถ้ำจะคิดในเวลาน
ก็คงแต่ราชบูรีปัจจุบันถึงพิษณุโลก และทางตะวันออกไปปราจีน
มีเมืองสำคัญอยู่ ๓ เมือง คือ (๑) เมืองนครปฐมเป็นราชธานี
(๒) เมืองละโวซึ่งมาเปลี่ยนนามเป็นลพบุรี เมื่อขอมเข้ามา
ครอบครอง (๓) เมืองสหามซึ่งมาเปลี่ยนนามเป็นสุโขทัย เมื่อ
ไทยเราเข้ามายครอบครอง และนามว่าสหามก็ถลายเป็นนาม
ประเทศไป นามทวารวดีนี้มีปรากฏอยู่ในจดหมายเหตุในโบราณ
ของจันจาย

๒. อาณาจักร “ยาง” หรือ “โยนก” อยู่ในดินแดน
ซึ่งเป็นภาคพายัพในเวลานี้ มีเมือง “เงินยาง” (ริมแม่น้ำโขง
ข้างเหนือเมืองเชียงแสน) เป็นราชธานี แม่น้ำแห่งหนึ่งในเขตต์
นี้ ซึ่งเดิวนเรียกว่า “แม่น้ำสาย” นั้นเดิมชื่อว่า “แม่น้ำละว้า”

๓. อาณาจักร “โคงรูร” หรือ “พนม” (จันเรียก
ว่า พุนัน) อยู่ในที่ซึ่งเป็นนครราชสีมาและอุดรในเวลานี้ มีเมือง
นครพนมเป็นราชธานี

ในบรรดาอาณาจักรเหล่านี้ ปรากฏว่า โคงรูร มีความ
เจริญที่สุด มีกองทัพมาก กองทัพเรือ วัดวาอารามตลอดถึงโรง

พยานาลกมีอยู่แล้วในเขตต์โคตระบูร โคตระบูรได้รับอารยธรรม
ของอินเดียมาก ได้แผ่พระพุทธศาสนาให้ทั่วไปใน
เมืองจัน เนื่องจากที่พระเจ้ากรุงจันส่งทูตมาทำไม้ตรีกับโคตระบูร ๆ
ก็ส่งคนเข้าไปสอนพระพุทธศาสนา และโดยเหตุที่พระพุทธ
ศาสนาในโคตระบูรเป็นนิกายหินyan จันจึงได้รับนักอนุกิยา
หินyanจากโคตระบูรด้วย ประชญ์ของโคตระบูรนามว่า สังฆนาด
(คงจะเป็นพระเดระผู้ใหญ่) ได้เข้าไปเปลี่ยนพระปริธรรมเป็น
ภาษาจันอยู่ต่ออดเวลาาว พ.ศ. ๑๐๕๐ แต่เมื่ออาณาจักรโคตระบูร
เสื่อมลงแล้ว ก็ไม่มีใครทำต่อมา ลักษณ์นิกายหินyanในประเทศไทยจัน
จึงได้ศูนย์ไปเหลือแต่นิกายมหาyan ซึ่งแผ่เข้าไปทางอินเดีย
โดยตรง

ถ้าพูดถึง หลักแหล่ง ในสุวรรณภูมิหรือแหล่งท่องนี้แล้ว
ชาติละว้าใบราชนากกว่าขอมและสามป้าอย่างแน่นอน อารยธรรม
ของอินเดียก็เข้ามาในเขตต์ละว้าก่อนขอม พระพุทธศาสนา ก็แผ่
เข้ามาในอาณาจักรทวารวดี เมื่อราوا พ.ศ. ๓๐๐ เช่น อาณาจักร
ละว้าทั้งสามอาณาจักร ต่างเป็นอิสสระไม่ขึ้นแก่กัน แต่ยังมี
สมพันธ์ในตรีติดต่อ กันหนึ่งอันบ้านพ่อเมืองน้อง สภាឡการคงเป็น
ดังนี้อยู่จนขอมเข้ามารุบครอง ความเป็นอยู่ในตอนนี้ ได้แต่ง
บทเป็นคำกลอนดังต่อไปนี้

คนพื้นเมืองແບນນគ្គករនន

กมีอยู่ໜ້າຍພັນຫຼ້າຍການ

ที่รุ่งเรืองขึ้นซึ่งก่อผลว่า
ตั้งอาณาจักรใหญ่ ๆ habitats หลายมณฑล
ตั้งปักครองตั้งแคว้นเด่นคร
เป็นหลักแหล่งการไม่สืบสาน
ประกอบการเพาะปลูกทุกตำบล
ประชาชนเป็นสุขอ่ายทั่วทั้งนั้น

ส่วนพวกรบมันนี่เป็นพวกรที่อพยพจากเดนมอร์เเข້มาตั้งอยู่ในแคนท์เบรนเมร์เดียวน อนึ่งชาวอินเดียได้มีการอพยพอย่างใหญ่เเข້มาทางสุวรรณภูมิสองครั้ง ครั้งแรกในระหว่าง พ.ศ. ๒๗๕ ถึง ๓๐๐ ซึ่งเป็นเวลาที่พระเจ้าอโศกมหาราชของอินเดียทำสังคมรุกรานแครวันทั้งหลายในอินเดีย ชาวอินเดียจึงหนีร้อนมาพึ่งเย็นเเข້มาสู่สุวรรณภูมิ โดยลงเรือจากอินเดียมานั้นที่ปากน้ำสาละวิน แล้วเดินบกมาทางด่านแม่สอดบ้าง เข้าทางด่านพระเจดีย์สามองค์ลงมาทางจังหวัดกาญจนบุรีบ้าง ลงเรือจากอินเดียมาขึ้นที่เมืองมะริดผ่านเมืองตะนาวศรี แล้วเดินบกข้ามเข้าที่ด่านสิงขรมาลงเลี้ยงชายทะเลที่เกาะหลักบ้าง มาถึงตอนพุทธศักราช ๖๐๐ ได้มีการอพยพใหญ่ของชาวอินเดียอีกพวกหนึ่ง แต่คราวนี้อพยพทางเรือ คือลงเรือแล่นเลี้ยงเกาะสุมาราและเกาะชะวามาเข้าปากแม่น้ำโขง เข้าไปอยู่ในเขตที่ขอมและจำป้า จนขอมและขามปากลายเมื่อวันเดียวน้อย

ต่ำมาพราหมณ์ชาวอินเดียผู้หนึ่งได้สมรสกับนางพระยาขอม และพราหมณ์ผู้นั้นก็ได้เป็นเจ้าแผ่นดินของพราหมณ์ผู้นั้นซึ่งว่าโภณทัญญา ได้เป็นเจ้าแผ่นดินของเมื่อราช พ.ศ. ๖๐๐ แต่อย่าลืมว่า โภณทัญญาที่ได้เป็นเจ้าแผ่นดินแทนนี้หลายคนในอาณาจักร โคตรบูร เองก็เคยมีพระเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่า โภณทัญญา และในเขมรนั้นก็มีพระเจ้าแผ่นดิน ทรงพระนามว่า โภณทัญญาอีกองค์หนึ่ง ได้ครองเขมรอยู่ในระหว่าง พ.ศ. ๕๗๙ ถึง ๑๐๓๙ อาณาจักรของโภณทัญญาพราหมณ์นั้นซึ่งอยู่บรูํ ต่ำมาพราหมณ์อีกคนหนึ่งชื่อกัมพู ได้ตั้งอาณาจักรอีกแห่งหนึ่งทางเหนือขึ้นไป ตั้งนามตามชื่อของตนว่า กัมพูปุระ ซึ่งภายหลังมากลายเป็นกำพชา หรือกัมโพช หรือ กัมพุช เรื่องราวของขอมตึ้งแต่นั้นมาก็มีแต่เรื่องรบพุ่งในระหว่างสองอาณาจักรนี้ และผลักกันแพ้ผลักกันชนะ อาณาจักรไหนจะนะก็รวมอีกอาณาจักรหนึ่งเข้าไปไว้ด้วยกัน และวิถีภายหลังก็แตกกันใหม่ ในตอน พ.ศ. ๑๑๐๐ ทางกัมพูปุระเป็นฝ่ายชนะ อำนาจของกัมพุชาจึงได้เพิ่มไปคลุมเข้ามาในสุวรรณภูมิตอนกลาง คือในเขตต์ของละว้า การที่ขอมแพ้อำนาจเข้ามายังในเขตต์ละว้านี้ ได้เพิ่มเข้ามาในเขตต์โคตรบูรก่อน และเข้าถึงเขตต์ทวารวดีในราช พ.ศ. ๑๔๐๐ วิธีที่ขอมปักครองเขตต์ละว้านี้ ปรากฏว่าได้แบ่งวิธีการเป็น ๓ อย่าง คือ อาณาจักรโคตรบูรนั้น ขอมได้รวมเข้าเป็นเขตต์ของขอมที่เดียว สำหรับอาณาจักรทวารวดีนี้ ขอมส่งคน

เข้ามายัดการปักครองอย่างเมืองขึ้นธรรมชาติ และแบ่งการปักครองออกเป็นสองนัมพลา คือ ฝ่ายใต้มณฑลหนึ่ง มีเมืองละโว ซึ่งขอมมาเปลี่ยนเรียกว่า ลพบุรี เป็นศูนย์กลาง และฝ่ายเหนืออีกมณฑลหนึ่ง มีเมืองสยาม คือ สุโขทัยเป็นศูนย์กลาง ส่วนอาณาจักรยัง หรือโยนกันนี้ เป็นแต่เขตต์ในอารักขา คนพื้นเมืองยัดการปักครองเอง แต่มีหน้าที่ส่งส่วยให้แก่ขอม

ขอมซึ่งแตกแยกกันเป็นสองอาณาจักรนั้น ได้รวมกันแน่นอนเมื่อ พ.ศ. ๑๓๔๕ และตั้งแต่นั้นมาขอมก็เป็นอาณาจักรรุ่งโรจน์ที่สุดในสุวรรณภูมิ ขอมเป็นอินเดียน้อย พระเจ้าแผ่นดินขอมก็ทำการติดต่อสนิทสนมกับเจ้าครองแคว้นต่าง ๆ ในอินเดียนักปราชญ์ราชบัณฑิตของอินเดียเข้าไปรับราชการที่สำคัญ ๆ ในแดนขอม บางคนไปได้เจ้าหนูผู้ขอมเป็นภาระ พระเจ้าแผ่นดินขอมบางองค์ ทรงเรียนรู้อักษรศาสตร์อินเดียถึงกับแต่งบทกลอนเป็นภาษาของอินเดียส่งเข้าไปให้คุณอินเดียอ่าน และได้รับความนิยมทางอินเดียเป็นอันมาก

ความเป็นไปในตอนนี้ย่อลงเป็นคำกลอนได้ดังนี้

พุทธศักติรา渥พันธ์ร้อย
อันนาจขอมสูงล้อยเป็นหลักมั่น
ขอมเข้าบีดคืนແಡນແພ່ນสุวรรณ
ปักครองกันอยู่ได้ไม่นานนัก

ต่อมานี่ช้า ขอนก็ได้พบคู่แข่งขันที่สำคัญคือ พระเจ้า
อินราของพะม่า พระเจ้าอินราทรงพระนามเดิมว่า “มังช้อ”
เมื่อได้เป็นพระราชาแล้ว ก็เรียกันว่า อนธุทธบัง อินราบัง^๔
อินรามังช้อบัง ได้ครองราชสมบัติพะม่าในแคว้นพุกาม เมื่อ
พ.ศ. ๑๕๕๓ ปราบมอยคลออดอ่าวเบงคอด แล้วก็รุกเข้ามาใน
มหาอาณาจักรขอมทางเมืองหริภุญชัย คือลำพูนของเราราในเวลานี้
แล้วก็รุกเรือยลงมาทางใต้

เป็นครั้งแรกที่พะม่าได้เพ้อ妄าจให้ญี่หลวง ผู้ศึกษาประวัติ
ศาสตร์พะม่าย้อมทราบดีว่า ความรุ่งเรืองของพะม่านั้นอยู่ที่ตัว
บุคคลคนเดียวเสมอ เมื่อพะม่านักคนดีขึ้นมาคนหนึ่งก็แพ้อ妄าจ
รุ่งเรืองขึ้นมาครั้งหนึ่ง พอสันบัญคนคนนั้นแล้ว พะม่าก็แตก
กระจายกันไป ไครอยกม่อ妄าจใหม่ก็ต้องรับ และรวมรวมใหม่
เรื่องความรุ่งเรืองหรือเก่งกล้าของพะม่านั้น ไม่ใช่เรื่องของพะม่า
เป็นเรื่องของพระเจ้าอินรา, ตะเบงชะเวตี, บุเรงนอง, อตอง-
พญา, แค่พอหมดคนเหล่านี้ก็เริ่มนัดเสื่อมลง อ妄าจของพระเจ้า
อินรา ก็เป็นเช่นเดียวกัน เมื่อพระเจ้าอินราสันพระชนม์ใน
พ.ศ. ๑๕๕๕ แล้ว พากแม่ทัพนายกองที่รักษาดินแดนที่ไว้ได้ก็
ไม่สามารถจะจัดการปกครองยึดอ妄าจไว้ต่อไปได้ อ妄าจของ
พะม่าในเขตต์ละว้าก็เสื่อมลงไปทุกที่ พอถึงราก พ.ศ. ๑๖๕๐
อ妄าจของขอมก็กลับແล่นขึ้นไปถึงหริภุญชัยอีก ฉะนั้นดินแดน
ในภาคกลางของสุวรรณภูมิ จึงตกอยู่ในอ妄าจของพะม่าราوا ส่วน

ความดอนนี้ได้ผูกเป็นกลอนดังต่อไปนี้

เพราะมีองค์มหาราชของพะม่า^๕
 ชื่อโนราผู้บุญหนัก^๖
 ยกกองทัพเข้ามาตั้งหวังพำนัก^๗
 แต่กรักษาไว้ไม่ได้นาน
 พอสันบุญองค์พระอโนราชา^๘
 อิทธิพลของพะม่าก็ถูกผลลัภ^๙
 ขอมกลับมาปักครองอยู่อีกนาน
 จึงได้มีของโภรณะขอมมากmany

ในระหว่างที่ยังยกสับสนอยู่นั้น ชนชาติไทยได้เลื่อนไหลดลงสู่สุวรรณภูมิเป็นลำดับดังที่ได้ผูกเป็นบทเพลงไว้ว่า
 ชนชาติไทยเลื่อนไหลดลงทางนั้น^{๑๐}
 เป็นเจ้าครองปฐพีไม่ขาดสาย^{๑๑}
 แต่ต้องตกเป็นข้าวอ้มเป็นนาย^{๑๒}
 ถูกข่มเหงหมายสุดพรรณา

เพลงดนตรีประวัติศาสตร์
ตอนที่ ๒

ม. ให้รัฐบัญญัติเป็นการ สั่งกิจบุรุษรายเดือน
วันพุธที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๘๑

ท่านผู้พึงทึ่งทลาย

ม. ให้รัฐบัญญัติของกรมศิลปกร จะได้สั่งเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ตอนที่ ๒ ต่อจากที่สั่งมาแล้วเมื่อคราวก่อน

การสั่งเพลงดนตรีประวัติศาสตร์ครั้งที่แล้วมา ได้บรรยาย,
ร้อง และบรรเลงมาจนกระถินกระถูกที่ชนชาติไทยถอยเดือนลงมา^๑
ทางใต้ทุกที่ การอพยพเคลื่อนที่ของชนชาติไทยนั้น เป็นความ
ยากลำบากและน่าสงสารสั่งเวช เพราะเมื่ออัญไนลี่นเดินไม่ได้ ก็
อพยพกันเรื่อยไป พบที่จะทำมาหากินได้ ก็ตั้งพานักทำมาหากิน
ครั้นถูกเข้าติดตาม ໄล่ต้อนมาอีก ก็ต้องทิ้งถิ่นเดือนที่ลงมาอีก
สภาพของชนชาติไทยในเวลานั้น ก็คงกับบทกลอนที่ประพันธ์
ไว้ดังต่อไปนี้

ตกลำบากด้วยไม่มีที่ทำกิน
ต้องทิ้งถิ่นมุ่งหมายตายดาพหน้า
อพยพถอยเดือนเคลื่อนลงมา^๒
แสวงหาที่ทำเลอยู่ช้านาน
ตั้งแต่เหนือลงมาใต้นี้ไปลอกก

ในบางครั้งตั้งพักเป็นหมู่บ้าน
กุรุนเมืองเอกตามบุกมารุกราน
กีช์มชานอพยพกันต่อไป

การโคลล่อนที่โดยปราศจากความมุ่งหมายอันแน่นอน เช่นนี้ เป็นเหตุให้ชนชาติไทยแตกแยกกันออกเป็นหลายสาย สายแรก ที่แตกกันออกไป คือไทยพวกรหนึงได้ไปกล่าวเป็นญวน ชนชาติที่เป็นญวนในเวลานี้ ชื่นเดิมก็ไทยเราเท่าๆ กุญาในญี่ปุ่นเดียว ที่ทำให้ญวนห่างเหินจากไทย จนเดียวันเราเกือบไม่รู้สึกว่าเป็นพวกรเดียวกัน แท้จริงก็เป็นไทยที่อยู่ท่ามกลางประเทศจีนมาด้วยกัน กุกไหล่อพยพลงมาด้วยกัน ครั้นมาถึงทิวภูเขาใหญ่แห่งหนึ่ง ชื่นในสมัยนี้เรียกว่าทิวภูเขายุวน หรือที่ฝรั่งเศสเรียกในเวลานี้ว่า “เซนอานามิติก” ก็เกิดแยกทางกัน พวกรหนึงไปทางด้านซ้าย อีกพวกรหนึงมาทางขวาดังบทกลอนที่ประพันธ์ไว้ว่า

มีพวกรไทยหมู่ใหญ่ญี่ปุ่นพวกรหนึง
เลื่อนทำเลมาถึงทิวเขาใหญ่
ก็มาเกิดแบ่งแยกแตกกันไป
ภูเขานั้นบันไทยให้แตกกัน
พวกรหนึงตรงลงไปทางด้านซ้าย
เข้ายังด้วยฝั่งทะเลเป็นทมั่น
พวกรหนึงอ้อมมาทางขวากล้าสำคัญ
ก็เกิดบันชาติไทยได้จ่ายดาย

ตามนี้จะเห็นได้ว่า ญวนนั้น คือไทยพวกรสีขาวกับเราแท้ๆ ทิวภูเขาซึ่งเรียกว่าในเวลานี้ว่า เช่นอานามิติก ได้แบ่งบันกันช่วง ของญวนและไทย ซึ่งเคยเป็นพวกรสีขาวกันนี้ให้แตกต่างห่าง เห็นกันออกไปเป็นคนละเชื้อละสายที่เดียว ญวนเข้มแข็งอยู่ที่ ตั้งเกย์ตั้งแต่ต้นพุทธศักราช และพญาيانขยายตัวลงมาจนนี้ อาณาจักรมั่นคง ซึ่งเรียกว่านานยวน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นามเวียด แต่ถูกจีนมาครุราณรบกวนอยู่เสียจนกระแทกในปี พ.ศ. ๔๓๑ ญวนต้องตกเป็นเมืองขึ้นของจีนอยู่ตลอดเวลากว่า พันปี (ตั้งแต่ พ.ศ. ๔๓๑ ถึง พ.ศ. ๑๕๘๒) การที่ญวนต้องไป ขึ้นกับจีนอยู่ตลอดเวลาบานบังตั้งพันปีดังนี้ ทำให้เกิดผลสองประการ คือ ๑. ญวนเพิ่งจะมีเรื่องราวที่สำคัญในประวัติของสุวรรณภูมิเมื่อ ภายหลัง พ.ศ. ๑๕๗๐ แต่ก่อนนั้นไม่มีเรื่องราวอะไรมาก และ ๒. การที่ญวนต้องอยู่ใต้อำนาจของจีนตั้งพันปีนั้น ทำให้ญวน กลายเป็นจีนไปหมด ตลอดถึงอักษรศาสตร์ สรรพวิชา ลักษณะ และอารยธรรมต่างๆ ทุกอย่าง ญวนได้รับจากจีนทั้งนั้น ควยเหตุนี้ญวนและไทยซึ่งเป็นเพื่อนคู่ทุกข์คู่ยากกัน มีเชื้อสาย อันเดียวกันมีชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่เมื่อสี่พันปีมาแล้ว ก็มาแตก ต่างห่างเหินกันอย่างน่าเสียดาย

ความเป็นไปในตอนนี้ได้ผูกเป็นบทกลอนดังต่อไปนี้

ไทยที่ลงไปข้างซ้ายกลายเป็นญวน

ชาติไทยป่วนแปรไปน่าใจหาย

ชั่วเวลาในระยะพั้นปีปลาย

ญวนได้กล้ายอออกหากจากพากไทย
 นับตั้งเต็มพุทธศกราวสี่ร้อย
 ถึงพั้นสี่ไม่น้อยที่นับได้
 ญวนต้องขอนอยู่กับจันสันเดือดไทย
 ถึงกับไข้หันงสื่อจันในถิ่น

ขอให้เราทราบลักษณะนิสัยของเรางี้ว่า ไทยเรามี
 ความสามารถอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่มีชาติใดในโลกนี้สู้ได้ คือความ
 สามารถที่จะหันเหลือตามกาลเทศะ ตั้งแต่โบราณกาลมาจนถึง
 ปัจจุบัน ไทยเรามีลักษณะอันนี้อยู่เสมอ เราปรับประทานอาหาร
 ได้ทุกชนิด ไม่เลือกว่าเป็นอาหารของชนชาติใด เราทนอาหาร
 ได้ทุกอย่างไม่ว่าหนารวบรวมร้ายแรงอย่างไร เราเข้าไปถึงไหนก็
 สามารถทำตัวให้เหมาะสมแก่ที่นั่น เรายาหมู่แขกแรกที่เป็นแขกได้
 เราเข้าหมู่จันแรกที่เป็นจัน เรายาหมู่ชาติได้ เราทำตัวของเราให้
 ถูกขนบธรรมเนียมของชาตินั้นโดยย่างรวดเร็ว ทั้งที่ไม่จะเพาะ
 แต่กริยาท่าทาง เราทำได้ด้วยถึงสำเนียงพูดซึ่งฝรั่งเดียว ก็ต้องออก
 ปากชุมว่า ไม่มีชาติใดในบุรพทิศจะพูดภาษาฝรั่งได้สำเนียงชัด
 เช่นเหมือนคนไทย แต่ความสามารถในการหันเหลือตามกาล
 เทศะนี้ มีผลดีไม่เท่าร้าย ผลดีมีอยู่เพียงทำให้เรารอยู่ในอยู่ได้
 แต่ผลร้ายอยู่ที่ว่าทำให้ชาติไทยเสื่อมโstromลงไปทุกวัน เมื่อเราไป

รับจะนะพะม່າ ເຮັດກວາດຕົ້ນພະນໍາເຂົ້າມາໄວ້ໃນເມືອງໄທຍ ເນື່ອ
ພະນໍາມາຮັບເຮົາກີກວາດເອົາຄນຂອງເຮົາໄປເປັນກຽງທຳຕອນແຫັນກັນ
ແຕ່ມີຜົດຜັກນຳນາກ ພະນໍາທີ່ຖຸກກວາດເຂົ້າມາ ຈະອັບເມືອງໄທຍນານສັກ
ເທົ່າໄດ ເຂົ້າຍັງຄົງເປັນພະນໍາອູ້ຍຸ່ງນັດນີ້ ແຕ່ໄທຍທີ່ຖຸກກວັດໄປກລາຍ
ເປັນພະນໍາໄປໜົມດແລ້ວ ຕຳນົມນັ້ນໄທຍໃນກຽມັນທະເລປະເທດ
ພະນໍາເວລານີ້ຄົງເຫຼືອແຕ່ຊ້ອວ່າເປັນນຳນໍາໄທຍ ແຕ່ຈະຫາວ່ອງຮອຍຄນ
ໄທຍສັກນິດເດືອຍກີ່ໄມ້ໄດ້ ໂດຍລັກນິດທີ່ເຮົາສາມາດຫັນແຫດມາກລະ
ເທດະດັ່ງນີ້ເຮົາຈຶ່ງເປັນชาຕົວບູ້ທີ່ໄຫນກີ້ໄດ້ ເນື່ອເດືອດຮັ້ນໃນທີ່ໜັງກີ້
ເຄລື່ອນຕ່ອໄປ ອາການທີ່ໄທຍເຄລື່ອນລົງມາສຸວະຮຸນກຸນນີ້ ລຸ່ມພໍ
ໃນຕົ້ນຄາສຕຣາຈາຍຢືນຢັນເສັ່ນຜູ້ເຊີ້ວໝາງໃນປະວັດຄາສຕຣະແລະໂນຣາມ
ຄົ້ນຂອງທະວັນອອກເຈັບນິ້ວິວ່າ ເປັນເໜີ່ອນຍິ່ງນີ້ທີ່ໄຫລນໍາເຂົ້າມາ
ໃນສຸວະຮຸນກຸນ ດັນໄທຍກີ່ຄົ່ອນໍາ ສາມາດຈະໄຫລເຂົ້າໄປອູ້ໄດ້ໃນທີ່
ທຸກໆ ແກ່່ງ ທະຮົມດານາເມື່ອທົ່ວ່າເປັນສື່ອະໄໄ ນັກີກລາຍເປັນສື່
ນີ້ ທາງທີ່ນີ້ໄຫລຈະຄົດເຄີຍວຍິ່ງໄໄ ນັກີຄົດເຄີຍວາເລີວຕາມໄປ
ໄດ້ເສັມອັນໄດ ດັນໄທຍກີ່ສາມາດທຳຕານໃຫ້ມູນຕາມກລະເທດະໄດ້
ເສັມອ ຈະຄອງຮັກຍາຂອງຂອງຕົນໄວ້ໄດ້ນັ້ນກີ່ແຕ່ກາຍາພຸດເທົ່ານີ້ ການ
ທັກນໄທຍເຄລື່ອນລົງມານີ້ ກົມາດາດາຍອູ້ໃນການແໜ້ວແກ່ງສຸວະຮຸນ
ກຸນ ເປົ້ນປະໜັງນີ້ເວົາພ້າຂາວປຸລາດເຫດຕົ້ນເກີ່ຍ ລາວ ສຍາມ
ພະນໍາ ຕລອດດົງອາໝານ ຂົ້ນເປັນຫລັກສູານີ້ແສດງວ່າຄູວຸນນີ້ ຄົວ
ໄທຍເຮົາເທົ່າ ແລະເລື່ອດໄທຍເຂົ້າໄປປັນຍູ່ໃນເລື່ອດພະນໍາໃຫ້ນ້ອຍ
ໜັ້ນສື່ອຂອງ ເຕໂອດອ້ ກິງາරີດ ປະຈູບູັ້ນຜູ້ຝ່າຍ

กล่าวถึงชนชาติไทยก่อนที่จะเข้ามาสู่เขตสุวรรณภูมิว่า “ไทยในครั้งก่อการโน้นจะเปรียบจากความรุ่งเรืองกีหามีได้” ชนชาติไทยเจริญทันชาติหังหาดที่แรกเจริญขึ้นในโลก และอย่างไรก็ได้ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นยังเป็นบ้าเก้ออนอยู่นั้น ชาติไทยได้มีความเจริญและรุ่งก้าวหน้าในการปกครองอย่างเรียบเรียงแล้ว”

ประวัติของไทยเราตั้งแต่เคลื่อนเข้าสู่แดนสุวรรณภูมิ จนถึงเวลาตั้งพระราชอาณาจักรสยามขึ้นนั้น เป็นเรื่องซับซ้อนสับสน เข้าใจยาก คำนานต่างๆ ก็ขาดกันหักข้อเท็จจริงและศักดิ์ศรี แต่ก็พอกจะสรุปรวมความให้เข้าใจได้ง่าย ๆ โดยแบ่งพวกราชไทยให้ญี่ปัน ไทยน้อย และกล่าวถึงพวกราชไทยให้ญี่ปุ่นเสียก่อน ดังบทกลอนที่ประพันธ์ไว้ต่อไปนี้

ไทยที่ลงมาทางขวาบ้านกล้ามัก
ยังจงรักเลือดไทยอยู่เต็มที่
หากันเคลื่อนตรงไปใต้ทุกที่
ไทยให้ญี่ร่วงไปหาสาละวิน
ตั้งสิบเก้าเจ้าพ้าอาณาจักร
เข้าปักกกรองที่แคนนันลัน
ขยายเขตเพิ่มทวีทั่วทั่วโลก
ออกไปจนถึงถิ่นอิรัวดี

พวກไทยใหญ่ไปตั้งถูมิลำเนาอยู่ท่างแม่น้ำคงค์ ซึ่งเรียกในบัดนี้ว่า แม่น้ำสาละวิน ในเขตต์พะม่าเดียว นี้ เรียกกันว่า แขวงบ้าง ฉานหรือชานบ้าง ตั้งเป็นอาณาจักรซึ่งเรียกว่า “สินเก้าเจ้าพ้า” การที่มีชื่อดังนี้เข้าใจว่าแบ่งเป็นแคว้นๆ ถึง ๑๕ แคว้น ต่างแคว้นต่างมีเจ้าครอง เจ้าครองแคว้นไทยใหญ่มีฐานัณดรเป็นเจ้าพ้าอยู่จนกระทั่งบัดนี้ นามของเจ้าครองนครไทยใหญ่ก็มักจะเป็นเสือฯ พ้าฯ เช่น เสือป่าพ้า, เสือขวัญพ้า, เสือหางพ้า, เสือหลวงพ้า ไทยใหญ่มีอำนาจลงได้จนกระทั่งอาณาจักร์ตะโภ แต่ต่อมาเกิดถูกพะม่าไล่กระจัดกระจายไปในราช. พ.ศ. ๑๒๐๐ ไทยใหญ่พวກหนึ่งกระจายไปทางอินเดียและอยู่ที่นั้นเป็นจำนวนมาก ถึงกับเป็นมณฑลหนึ่งของอินเดียในเวลา นี้ เรียกว่าอัสสัม (เราเรียกว่าไทยอาหม) ไทยใหญ่ส่วนมากอยู่ในดินเดนระว่างล้านนา กับพะม่า ซึ่งเรียกชื่อในเวลา นี้ว่า ฉานรัฐ หรือที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า Shan States และประวัติของไทยใหญ่ก็ไปเกี่ยวข้องกับพะม่า และมอญมาก พวกไทยใหญ่เคยเป็นเจ้าแผ่นดินมอญ ทรงพระนามว่าพระเจ้าพ้ารั่ว ในตอน พ.ศ. ๑๙๕๐ อนั้นไทยใหญ่ได้เคยเป็นเจ้าครองแคว้นพะม่าอยู่ตลอดเวลา สืบต่อ กันตั้งหลายรัชกาล เมื่อว่าตามจริงแล้ว มอญพะม่าเวลา นั้นนำชาลาญเป็นไทย แต่หามไม่ได้ อย่าลืมว่าไทยเรามีลักษณะที่หันไปตามกาลakte เทศะได้ อย่างเก่งที่สุด เวลาจีนรุกไทย เขาทำให้ไทยรากลายเป็นจัน แต่เวลาไทยเรารุกพะม่าหรือมอญ เราไม่ได้ทำให้พะม่าหรือมอญ

กล้ายเป็นไทย ไทยเรากลับกล้ายเป็นมอญพะม่าไปเสียเอง
ไทยใหญ่ที่ไปครองเมืองมอญก็กล้ายเป็นมอญไป ที่ไปครอง
เมืองพะม่าก็เป็นพะม่าไป จะหาชาติใหม่ให้คนไทยเราเป็นอัน
ไม่มี รุกเขาเข้าไปปักครองเขา แทนที่จะให้เขากลายมาเป็นเรา
เรากลับกล้ายเป็นเขาไปเอง ไทยใหญ่ที่อยู่เหนือเขตต์สยามขึ้นไป
เวลานี้เกือบกล้ายเป็นพะม่า ด้วยเหตุนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่
ชนชาติไทยเราร່อຍหรอลงไปทุกวัน

ความเป็นไปในตอนนี้ได้ประพันธ์เป็นกลอนไว้วัดดงต่อไปนี้

พวกรไทยใหญ่ได้เป็นเจ้าครองตะโภঁ
จังจรอิงเกียรติไทยขึ้นเต็มที่
รักษาตัวอยู่ได้หลายร้อยปี
ถูกพะม่ารัวเข้าทางโน้น
สันอ่านจากชาติไทยในพะม่า^๑
ที่เป็นอาณาจักร์ก็หักโคน
ไทยพวกรหนึ่งจึงໄหลไปไกลโพ้น
เป็น “อาม” อยู่ทางโน้นห่างออกไป

พวกรไทยน้อยคือพวกรเรา ได้พากันอพยพลงมาทางใต้ คือ
ทางลุ่มแม่น้ำโขง เรายกบุคคลอยู่เป็นหมู่ๆ หลายพวกรลายเหล่า
เรามีอาณาจักร์ต่างๆ ซึ่งเรียกเป็นคำรวมว่า “สินสองจุ่ไทย” หรือ
“สินสองเจ้าไทย” ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเมืองหลวงพระบาง

ซึ่งในเวลานี้เป็นคืนแคนกว้างใหญ่อยู่ในท่ามกลางระหว่างประเทศไทย
ทั้งสี่ คือ จีน สยาม พะม่า และญวน และบูดันกีกุกเบิ่งบีน
กันอยู่ในความปักษ์ของฝรั่งเศสน้ำ องคุณน้ำ ในครั้ง
กระนั้นเราแบ่งกันปักษ์ของเบื้องลับสองแคว้น ต่างแครัวนั่ง
เจ้าไทย ราชธานีใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของสิบสองเจ้าไทยนี้
ซึ่งอยู่เมืองแण ในราว พ.ศ. ๑๓๐๐ วีระบุรุษของแคว้นสิบสอง
เจ้าไทย ซือขุนบรรม มีลูกชายหลายคน จึงส่งให้พารีพลไปจับ
ของหาที่สร้างเมืองใหม่ และต่างคนต่างไปคุณละทาง วีชีนเป็น
วีชีข่ายอาณาเขตต่อไปยังดี ในตอนนี้จัดหมายเหตุทางลานช้างให้
รายละเอียดไว้ว่า ลูกขุนบรรมคนที่ ๑ ไปได้เมืองเช่า (เมือง
หลวงพระบาง) คนที่ ๒ ไปได้คืนแคนทางญวนกลาง คนที่ ๓ ไป
ได้แคว้นสิบสองบีนนา (หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สิบสองพันนา)
คนที่ ๔ ไปได้ที่ทางແບบตั้งเกี้ย ตั้งเป็นแคว้นเรียกว่า “หัวพัน
หักห้าหัก” คนที่ ๕ มาตึ้งแคว้นโยนก (ซึ่งภายในหลังม้ากลาย
เป็นล้านนา) คนที่ ๖ ไปได้ลະโว (ลพบุรี) คนที่ ๗ ไปได้
แหงสาวดี รายละเอียดเหล่านี้จะเป็นจริงไปทั้งหมดไม่ได้ แต่
คงพึงได้ว่าขุนบรรมได้ส่งให้ลูกชายพารีพลไปหาดินเด่นแพร่องาน
ของไทยจริง และต่อมากางนี้ไทยก็มีอาณาจักร์อยู่ติดต่อกัน
อย่างน้อย ๕ อาณาจักร์ คือ สิบสองเจ้าไทย สิบสองพันนา
หัวพันหักห้าหัก ลานช้าง และโยนก คือ ล้านนา
บทกลอนที่ประพันธ์ไว้สำหรับตอนนั้นคงต่อไปนี้

พวกไถชน้อยเมื่อถอยจากน่านเจ้า

ภีเดินเข้าเขตต์สุวรรณภูมิใหญ่
ตั้งเป็นถิ่นหลักฐานกันต่อไป
ชื่อสืบสองจุ้ไทยทางเบื้องบน

เพื่อให้สัมกับคำของศาสตราจารย์หลุยส์ฟ์โนต์ ปราษฎ์
ฝรั่งเศสผู้เชี่ยวชาญในประวัติศาสตร์บุรุพทิศ ที่กล่าวเปรียบเทียบ
การที่ชนชาติไทยพยายามเข้าครอบครองสุวรรณภูมิ ว่าเป็นเหมือนน้ำ
ที่ไหลลงท่อมท่วมทุกแห่งหน หรืออีกนัยหนึ่งว่าเป็นเสมือนผ้า
ขาวปูลากดัดแผ่นดินสุวรรณภูมิทั้งแผ่น จึงได้ประพันธ์คำกลอน
ในตอนนี้ขึ้นดังต่อไปนี้

การเคลื่อนที่ของไทยไม่หยุดยั้ง
เหมือนน้ำไหลลงท่อมท่วมทุกแห่งหน
ไหลเข้าแคนขอมละว้ามาปะปน
กล้าประจันสักกี้ได้เขตต์ครอบ
ชั่วเวลา Ravahāกรอบป
ไทยทวีเพิ่มเข้าเป็นเจ้าของ
เขตต์สุวรรณภูมิใหญ่ไทยเข้าครอบ
เหมือนน้านองท่อมท่วมทุกตำบล

ชนชาติสำคัญที่ปกครองแคนส์วารณภูมินี้ คือพากขอน
 คงได้กล่าวมาแล้วในการส่งกระจาดเสียงตอนที่ ๑ ครั้งที่แล้วมา
 พากขอนนี้ขอเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเขมร พวกนี้เป็นพวกเดียว
 กับน้อย ถึงกันนักประวัติศาสตร์เรียกชื่อความกันว่ามอยุ-อะเมร์
 พวกนี้พากันน้อพยพมาจากเขตต่อมอยุ ตั้งแต่ศตวรรษแรก ๆ ของ
 พุทธศักราช เดินเข้ามายังเขตสุวรรณภูมิ และการที่เข้ามายัง
 ในทางนี้ก็คงเป็นเพราะหนี้พะม่า เรายานบอยู่แล้วว่า มอยุกัน
 พะม่านีลักษณะต่างกันมาก มอยุเป็นนักศิลป์ แต่พะม่าเป็นนัก
 รบ เมื่อพะม่ารุกลงมา มอยุก็ต้องหนี และที่ยกเข้ามายังนี้
 ส่วนพวกมากเป็นพวกจะเมร์ การยกเข้ามายังชั้นแรกก็คงคิดหา
 ที่ทำกินในตอนกลางสุวรรณภูมิ แต่เมื่อเข้ามาก็ได้แลเห็นสุวรรณ
 ภูมิคันพวกหนึ่งเป็นเจ้าของอยู่เสียแล้ว คือ พวกละว้า เมื่อ
 เห็นท่าว่าจะตั้งภูมิลำเนาอยู่ในตอนนี้ไม่ได้ ก็เดินเรือยไป จาก
 ตะวันตกไปตะวันออกโดยไม่รู้ว่าจะไปทางไหน แต่เป็นธรรมชาติ
 ของมนุษย์ชาวເອေးເຊີ້ທ່ອພຍພ ໂດຍນາກຈະต้องเดินทางหากเห็น
 ໄປຫາໄຕ້ และจากตะวันตกไปตะวันออก ถึงเมืองไม่มีความ
 มุ่งหมายว่าจะไปทางไหน ก็เดินกันเรือยไปจนกว่าจะพบของดี
 พวกนี้เดินหรือเคลื่อนที่กันเรือยไปจนເພື່ອມເຄຮະຫິດ ໄດ້ພັບ
 ທະເລສາປອນໃຫຍ່ອຸດມດວຍຜັກປາ ກໍเข้าตั้งภูมิลำเนาລ້ອມຮອນ
 ທະເລສາປ ແລະອູ້ກືນອ່າງເປັນສຸຂສນາຍ นามว່າມอยุກໍ່ຫາຍໄປ
 ເຫດ້ອເຕີ່ຈະແມ່ຮູ້ຈຶ່ງເຮົາມາເຮັກວ່າເຂມຣ ແລະໄດ້ນໍາເອາແນນ

แผนอินเดียนมาใช้ ต่อมากายหลังพอกอินเดียพากันไปอยู่ด้วย
เขมรก็เลยกลับเป็นอินเดียนอ้อย ๆ ไปที่เดียว

มาถึงเวลานี้ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องระลึกถึงความจริงอีก
ข้อหนึ่ง คือว่าชนชาติที่เราเรียกว่า “เขมร” ในเวลานี้ เป็น
พากไหนแน่ นักประวัติศาสตร์โดยมากถือว่า เเขมรเป็นเชื้อชาติ
ที่สืบทรัมมาจากขอมโบราณ แปลว่าเขมรกันไทยไม่มีความเกี่ยว
พันกันในทางเชื้อชาติเลย ความจริงในเรื่องนี้เพียงไร น่าจะ
ลองพิจารณาดู ชาวกรีกในเวลานี้ ไม่ใช่กรีกของโสการะตีส
 เพราะชนชาติกรีกในครั้งโบราณได้ตายไปเสียหมดแล้ว แม่กรีก
 สมัยอาเด็กซานเดอร์มหาราชก็ยังไม่ใช่กรีกแท้ ชาวกรุ่โนมของ
 มุสโโลนีในเวลานี้ไม่ใช่โรมันของซีzar’ เพราะเชื้อสายของโรมัน
 จริงๆ จะมีเหลืออยู่บ้างก็แต่ในประเทศครูเมเนียเท่านั้น ชาวอิยิปต์
 ในเวลานี้ก็ไม่ใช่ชาวอิยิปต์ของพระนางเคลโอปاتรา เลือดอิยิปต์
 แท้ได้สูญสิ้นไปนานแล้ว ชาวอิยิปต์ในเวลานี้คือชาวอาหรับ
 แม้แต่ภาษาพูดหรือหนังสือก็เป็นอาหรับ ฉะนั้นการที่จะพูดว่า
 เเขมรในเวลานี้สืบทอดเชื้อสายมาจากขอมโบราณนั้นดูจะเป็นการสัน-
 นิษฐานที่ง่ายเกินไป ขอให้สังเกตว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ทรง
 ตั้งราชอาณาจักรสยามใน พ.ศ. ๑๘๐๐ ต่อมาก็ ๒๐ ปีถัดรัชกาล
 พ่อขุนรามคำแหง อาณาจักรสยามก็แผ่เกือบเต็มสุวรรณภูมิ
 อำนาจเขมรได้ชุดลงอย่างน่าประหลาด ทำไม่ไทยจึงแผ่อำนาจได้
 เร็วถึงปานนี้ ทำไมอำนาจเขมรหรือขอมจึงแตกดับรวดเร็วัก

ทั้งนนนอกจากความสามารถของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์และพ่อขุน
รามคำแหงแล้ว ยังมีความจริงอีกประการหนึ่ง คือว่า ก่อนที่พ่อ
ขุนศรีอินทราทิตย์จะตั้งราชอาณาจักร์สยามที่สุโขทัยใน พ.ศ.
๑๘๐๐ นั้น คนไทยได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เต็มแหลมท่องนี้แล้ว
คงแต่ผู้ที่เดลินถึงฝั่งมหาสมุทรอันเดียว ชาติขอมได้เริ่มตายนาน
นานแล้ว ไทยเข้ามาแทนที่ ซึ่งเขมรที่ใช้ต่อมากเป็นชื่อสมบัติ
และที่เข้าใจกันว่าเขมรเวลาสืบเชื้อสายตรงจากขอมโบราณนั้น
เป็นความผิดหลงอย่างใหญ่ ที่จริงก็ไทยเราทั้งนั้น ชาติขอมโบราณ
หรือเขมรแท้ ได้ตายไปพร้อมกับชาติงานป่า ซึ่งในบัดนี้คงเหลือ
แค่ซื้อ เขมรเดียวซึ่งก็คือไทยน้อยพากหนึ่ง ซึ่งเผอิญไปตกอยู่ใน
ดินแดนของโบราณ ได้รับการอบรมตามแผนของทุก ๆ อย่าง
ก็ถูกสมบัติเรียกซึ่งก็ว่า “เขมร” ไป เช่นเดียวกับไทยน้อยพาก
หนึ่งซึ่งไปแปะปนกับเชื้อสายละว้าก็ถูกเรียกว่า “ลาว” ความจริง
ไทยเราทั้งนั้น ถ้าเราจะเอาหลักวิธีการพิสูจน์เชื้อชาติ ซึ่งก็
ประวัติศาสตร์เชื้อถือกล่าว คือ รูปหน้า, กระโหลกศีรษะ,
อาหารการกิน, ชนิดของโรคที่เป็นกันโดยมาก, นิยาบัณฑ์เมือง,
ทำนองเพลงร้องและดนตรีเหล่านี้ มาลองพิสูจน์เบรี่ยนเทียน
ไทยกับเขมรเวลาสืบต่อแล้ว จะได้ผลลัพธ์อันแน่นอนว่า เเขมรเวลา
นี้คือไทยอย่างแน่ ๆ

พฤติกรรมเป็นดังนี้ จึงได้ผู้กลุ่มนี้เป็นข้อความว่า
เด่นเขมรเด่นละว้ามະลาญ

ไทยเข้าอยู่กำกับไม่สัมสัน
 ถือด้วยไทยหลังไหลเมืองสาขชาต
 เข้าปะปนเปลี่ยนเลือดละว้าเดิม
 เลือดของไทยเข้าไปปนเขมร
 ทำให้เด่นเกียรติไทยได้ส่องเสริม
 เลือดเขมรปนไทยไกลจากเดิม
 ไทยยิ่งเพิ่มเขมรกล้ายเป็นไทยแท้

ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า อำนาจของไทยได้เผยแพร่ออกราช โดยวิธีบุรุษผู้สามารถหนึ่งชื่อขุนบรม ซึ่งได้ส่งลูกชาย ออกราชไปสร้างเมืองขยายอาณาเขตต่อกันและทิศทาง ผลแห่งการ กระทำการของขุนบรมทำให้เกิดอาณาจักร์ไทยที่สำคัญขึ้นสองแห่ง คือ ล้านช้างและล้านนา

ล้านช้างเป็นอาณาจักร์ทagencyทิศตะวันออก ที่เรียกว่า ล้านช้าง ก็เพราะมีช้างชุมชนภัยหลังเรียกันโดยดีไปว่า ล้านช้าง เดยผูกศัพท์บาลีใช้ว่า “ศรีสัตนาคนหุต” ซึ่งแปลว่าช้างล้านตัว ทั้งตั้งเดิมของแคว้นนี้อยู่ในที่ที่เป็นเมืองหลวงพระบางในเวลานี้ ล้านช้างหรือหลวงพระบางมีเรื่องเล่าย้อนหลังเข้าไปมากมาย แต่ก็เป็นนิยายเกื้อหนังห์ คงจับข้อที่ควรเชื่อว่าเป็นความจริงได้แต่เพียงว่า เมื่อไทยเราเข้าไปถึงที่นั้น ต่ำบลันน์ได้เป็นทั้งภูมิลำเนา ของคนอยู่แล้ว คนที่อยู่ในที่นั้นเป็นพวกข่า ที่ตรงที่เป็นเมือง

หลวงพระบางเวลานี้ มีชื่อเดิมว่าบ้านล้านเช่น ภาษาหลังเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเชียงทอง แต่ในครั้งกรุงนั้นชาวเมืองก็ยังเรียกกันเป็นสามัญว่า ล้านเช่น ในหนังสือเก่า ๆ ก็เรียกว่าเมืองเช่น ในตำนานนางแห่งเรียกว่า “ชะวา” ซึ่งแพลงมาจากคำว่า “เช่น” นี้เอง จนกรุงทั่วถึงรัชกาลพระไชยชน្តา เจ้ากรุงล้านช้างได้พระบناงไปประดิษฐานไว้ที่เมืองนั้น จึงได้เปลี่ยนชื่อว่าหลวงพระบนาง เวลาที่ไทยขึ้นไปถึงนั้นปรากฏว่าที่นั่นอยู่ในอำนาจของเขมรแล้ว เขมรตั้งข่ากคนพื้นเมืองเป็นนายคำบลปักษ์รอง แต่ข่ากคนนั้นเป็นข่าที่มีความรู้ ได้เคยไปรับอบรมตามแบบเขมรอยู่ที่นครวัดเวลาที่ไทยเราเข้ามาก็ต้องต่อสู้กับข่าอย่างมากมาย แต่หนังสือหนังฉบับนั้นเล่าไว้ว่าไม่มีการสู้รบ พอไทยมาถึงก็เจรจาคันข่า บอกให้ข่าออกไปอยู่เดียวตามภูเขา พวกราชไม่ยอม ข่าเชื้อให้เห็นพิศุจน์ว่าเขาได้เข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่นั่นแล้วหลายสิบปี การให้พิศุจน์ในข้อที่พวกราชเชื้อให้ไทยดูตระกร้าห่วยท้ออยู่บนยอดไม้เป็นพะيانโดยให้หลักฐานว่า เมื่อพวกราชมาถึงเขาได้อาตะกร้าห่วยทึ่งค้างไว้ในที่หนึ่ง ภาษาหลังมีต้นไม้ขึ้นมาในที่ตระกร้าครอบ เมื่อต้นไม้ขึ้นโตกินก้าพาอาตะกร้าติดยอดไม้ขึ้นไป บัดนี้ต้นไม้มีน้ำหนักใหญ่จนเห็นตระกร้าอยู่ในที่สูงลับ แสดงว่าข่าได้เข้ามาตั้งอยู่หลาบสิบปีแล้ว หนังสือเรื่องนี้เล่าต่อไปว่า พอตกลาภกัน ไทยก็พยาญมาไปหาต้นไม้ที่สูงกว่า แล้วก็หาตระกร้าขึ้นไปครอบยอดไม้ไว้บ้าง เช้าขึ้นก็ไปชี้ให้ข่าดู เพื่อแสดงว่าไทยได้เก็บจับของที่ข้า

มานานกว่าข้า ข่านีกว่าจังกี้อมแพ้ และพากันขึ้นไปอยู่ตาม
ภูเขา ไทยก็ได้ล้านเช่าโดยวิช่าง ๆ เรื่องนี้เราต้องชนผู้เด่าว่า
เข้าใจประดิษฐ์ แต่เสียใจที่เป็นนิยาย ความจริงมืออยู่ว่าไทย
ต้องใช้กำลังต่อสู้กับข้าอยู่นาน จึงได้ดำเนินล้านเช่าไว้เป็นของไทย
และตั้งเป็นเมือง ดำเนินล้านช้างได้ทำบัญชีออกยัตราช่องเมือง
นี้ไว้มากหลาย ล้วนแต่มีฤทธิ์เดชเกื้อหนะเหาะได้ทั้งนั้น สิ่งควร
สุดๆ ใจอึกอย่างหนักคือ พระเจ้าแผ่นดินองค์แรกของเข้า ซึ่ง
น่าจะเป็นลูกขุนบรรมนั้นกลับไม่ใช่ กล้ายเป็นชาวลังกา ทั้งคง
เป็นเพราเวลานี้ เราจำลังเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแรง
กล้าและจำลังนิยมลังกาสิงหนพ ตามบัญชีสันตติวงศ์ของเขานี้
พระเจ้าแผ่นดิน ๓๕ องค์ จึงถึงพระยาสุวรรณคำพัง ซึ่งเขาว่า
เป็นองค์ที่ ๓๕ อันที่จริงยกตัวรัชดาลันช้างที่จะนับเข้าประวัติศาสตร์
ได้จริง ๆ ก็เริ่มแต่พระยาสุวรรณคำพังเท่านั้น

เรื่องล้านนาเป็นเรื่องที่ขับช้อนอยู่หน่อย

เมืองแรกที่ลูกขุนบรรมาสร้างขึ้นในล้านนา คือ ไชยบุรี
(คนพื้นเมืองเรียกว่าเมืองใจ) ที่ให้ชื่อว่าไชยบุรี ก็พระลูกขุน
บรรคนที่มาทางล้านนา niminam ว่า ไชยพงศ์ (หรือ ไสพง) นัก
ใบราษณศีสันนิษฐานว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๓๐๐ ส่วนนามอาณาจักร
นั้นยังไม่เรียกว่าล้านนา เรียกว่า โยนก เพราแแผ่นดินในแบบ
นั้นอยู่ในเขตต์โขนกของละว้า ซึ่งจำลังอยู่ในอํานาจขอม การ
แผ่นดินเขตต์ของบุนบรรโดยวิช่างลูกชาญไปหาเมืองใหม่ดังนี้

ทางประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นครั้งแรกที่ไทยรุกเขตต์แดนขอม เมือง
ไซบูร์นัมชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น นาคพันธุ์ นาคนทร์ นาคนคร
หรือเชียงแสนก็เรียก นครไซบูร์หรือโยนกัน^๔ ไม่ปรากฏว่าต้อง^๕
ตกอยู่ในอำนาจของพะม่า (แต่ในเขตต์โยนกที่เป็นของละวันนี้^๖
ถูกพะม่ารุกราน ในเวลาที่พระเจ้าอโนรชาแผ่อาณาเขตต์เข้ามายังใน
ตอนกลางสุวรรณภูมิ) ฉะนั้นไซบูร์หรือโยนกคงดำรงอิสสารภพ^๗
อยู่ได้ตั้ง ๓๕๐ ปี แต่เมื่อพะม่าหมุดอำนาจทางสุวรรณภูมิตอน
กลางนั้น และขอมกลับเข้ามายังกรุง ขอมก็อ้างสิทธิ์เลยขึ้นไป
ถึงโยนกด้วย ในชั้นแรกพวกโยนกไม่ยอมขึ้นแก่ขอม เพราะ
ไม่เคยขึ้นแก่ขอมมาแต่ก่อน ขอมก็ปราบเอาด้วยกำลัง โยนก
ตกอยู่ในอำนาจของในครั้ง不堪นี้ มีหน้าที่ส่งส่วยให้แก่ขอม
และถูกขอมบีบคั้นด้วยประการต่าง ๆ ทั้งนี้ตกอยู่ในราชพุทธศักดิ์
ราช ๑๖๕๐ ปี^๘

ทั้งนี้ได้ประพันธ์เป็นคำกลอนไว้วดังต่อไปนี้

สมัยเดียวกับพระอโนรชา

ขุนบรรมหาดล้ำอำนาจแห่ง^๙
ตั้งอาณาจักรใหม่ของไทยแท้^{๑๐}
ชื่อ lan ห้างดังแต่ครั้งกระนั้น^{๑๑}
เวลาล่วงมาได้อีกไม่ช้า
ก็มีแคว้น lan นานาชนิดมั่น^{๑๒}

เชียงแสนหลวงรุ่งเรืองเมืองสำคัญ หลักไทยมั่นรวมกำลังตั้งคร

ต่อมาไม่ช้า ไทยก็ล้มมือต่อสู้ขอม โยนกตกลอยู่ในอำนาจของไม่นานนัก ก็มีคนดีของไทยเกิดขึ้นซึ่งอ้วว่า ท้าวมหาพรหมหรือพระเจ้าพรหม หัวหน้าไทยในแคว้นโยนก รวมรวมกำลังขับไล่ขอมออกจากโยนก และชิงหัวเมืองให้ญี่ปุ่นอ้อยของขอมได้ตัด脱落มาจนถึงเมืองยะเดียง (คือสวรรคโลก) อำนาจของพระเจ้าพรหม หรือท้าวมหาพรหม แผ่ออกไปคล脱落ถึงที่เป็นณฑลอุดรและพายพในเวลานี้ นับว่าเป็นคราวที่ไทยได้รุกเดินขอมอย่างรุนแรงที่จริงในดินแดนที่เป็นของขอมในตอนที่พระเจ้าพรหมรุกเข้ามานั้น ก็มีคนไทยเข้ามารำมาหากันอยู่เต็มแล้วทั้งนั้น การกระทำการของพระเจ้าพรหมเป็นการสร้างอิสสารภาพแก่คนไทยให้พื้นอำนาจเขมรพระเจ้าพรหมหรือท้าวมหาพรหมได้สร้างเมืองใหม่ไว้เป็นราชธานีของโยนก ซึ่งอ้วว่าเมืองไซบปราการ เมืองนี้ยังสร้างขึ้นในรา พ.ศ. ๑๖๖๑ เรียกตามภาษาสามัญว่าเมืองฝาง ซึ่งภายหลังมาถูกลายเป็นเมืองเชียงราย แต่ไซบปราการกับเมืองเชียงรายไม่ได้อยู่แห่งเดียวกันแท้ ไซบปราการในเวลานี้เป็นเมืองร้างอยู่ในเขตเชียงราย ส่วนเมืองเชียงรายที่เป็นเมืองอยู่ในบัดนี้ ไทยคนสำคัญคนหนึ่ง คือพระยาเมืองรายมาสร้างขึ้นภายหลัง ให้ชื่อเมืองตามนามของตนว่า “เชียงราย” นักประวัติศาสตร์จึงนิยม

ເອົານາມເຊື່ອງຮາຍມາໃຫ້ເປັນຊ່ອງສົກລັບຕະຫຼາດທີ່ສັບສາຍມາຈາກພຣະເຈົ້າ
ພຣະມເຮັດວຽກວ່າວົງສົກເຊື່ອງຮາຍ ຕລອດມາຈຳນກະທັງວົງສົກເຈົ້າອຸ່ທອງປະເມີນ-
ກະຕະຫຼາດທີ່ແກ່ງກຽມສົກຮອບບູນຍາທີ່ເປັນຜູ້ສັບເຊື່ອສາຍມາຈາກພຣະເຈົ້າພຣະນຸ້ມ
ນັ້ນ ທາງປະວັດທິສາສາດີ່ເຮັດວຽກວ່າ ວົງສົກເຊື່ອງຮາຍດ້ວຍ

ນັກໄຊຍປ່າການຮັກຢາຕັ້ງອູ້ໄດ້ຈິນຄືນໃນຮາວ ພ.ສ. ១៩៣៣
ດິນສັນພຣະເຈົ້າໄຊຍຕີ ກີດູກພວກມອຸນຫຼືອໄທບໃຫ້ຢູ່ກກອງທັພ
ມາດີ ພຣະເຈົ້າໄຊຍຕີເຫັນເຫັນເຫຼືອກຳລັງທີ່ຈະສູ້ໄດ້ ກີສັ່ງໃຫ້ພຍພ
ຮາຍງູຮອອກຈາກເມືອງ ພາກັນເຄລື່ອນໄປສອງທາງ ທາງໜັງອົງຄໍ
ພຣະເຈົ້າໄຊຍຕີເປັນຜູ້ນຳ ພາກັນລົງມາທາງໃຕ້ມາພົນເມືອງຮັງແກ່
ໜັ້ນຊ້ອວ່າເມືອງແປປ (ອູ້ໃນເບຕີ້ຈັງຫວັດກຳແພັງເພື່ອຮ່າງ) ຕັ້ງພັກ
ອູ້ທີ່ນັ້ນຊ້ວ່າວິວແລວກີເລືອນລົງມາທາງໄດ້ ນາຕັ້ງອູ້ໃນເບຕີ້ທີ່ເປັນ
ອຳເກວສຣຣີ່ໃນຈັງຫວັດຊັ້ນາທເວລານີ້ ຕິ້ນເມືອງໃໝ່ຊ້ອວ່າເມືອງ
ໄຕຮອດວິນສີ່ ເຮືອງທ້າວແສນປົມກີເກີດຂຶ້ນໃນຕອນນີ້ ຕ່ອຈາກນັ້ນກີຍ້າຍ
ລົງໄປນົກປະເມີນ ຂັ້ນເປັນເມືອງຮັງອູ້ ກີເຂົາຕັ້ນນັ້ນອູ້ທີ່ນັ້ນ ແລະ ຕັ້ງ
ວົງສົກລັບຕະຫຼາດສັບສາຍກັນມາ

ອີກທາງໜັງໃນຂະໜາດທີ່ພຣະເຈົ້າໄຊຍຕີອພຍພລົງມາຂ້າງໃດນີ້ ເຈົ້າ
ໃນຮາຈວົງສົກເດີຍວັນນີ້ອີກອົງຄໍໜັງ ພາຮາຍງູຮອພຍພໄປທາງຕະວັນອົກ
ໄປຕັ້ງກົມລຳແນາອູ້ທາງເມືອງໜັງຊ້ອມືອງ “ນ.ກ.ໄທ” (ອູ້ທາງ
ເຫັນເມືອງຫລຸມຫຮ້ອຫລຸມເກົ່າ, ເມືອງຫລຸມຫຮ້ອຫລຸມສັກດີເດີມເຮັກ
ວ່າເມືອງລົມ) ຮາຈວົງສົກທີ່ໄປຕັ້ງອູ້ທາງນກໄທຍນີ້ໄດ້ຮັນຄວາມນິຍມ
ເລືອນໄສຂອງພວກໄທຍທີ່ອູ້ໃນແຄນນັ້ນເປັນອັນນາກ ສ່ວນອາພາຈັກກີ

ใบอนุกรรชานานนั้น ตั้งแต่พระเจ้าซึ่งครองเมืองใชบปราการไป
แล้ว พากไทยที่มีเหลืออยู่ และที่รอดภัยจากการประทุยฐานร้าย
ของพากมณฑล (หรือไทยใหญ่) ก็ควบคุมกันอยู่เป็นม้านเมือง
เล็กๆ หลายแห่ง มีเมืองเงินยาง เมืองพะ夷า และหัวกุญชัย คือ^๑
ลำพูน ส่วนทางเมืองนครไทยนั้นก็ไม่ได้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กัน มีเมืองสำคัญที่รู้จักชื่อกันสองเมือง คือเมือง “บ่างยาง”
ซึ่งนักโบราณคดีบ้างท่านสันนิษฐานเป็นเมืองนครไทยนั้นเอง อีก
เมืองหนึ่งคือเมืองราช เจ้าเมืองนางยางนั้นนิยมว่า พ่อขุนนาง
กลวงท่าว

ในปี พ.ศ. ๑๘๐๐ พอดี พ่อขุนนางกลวงท่าว เจ้าเมือง
นางยางได้เข้าແบ່ງเมืองสยามจากขอน และตั้งอาณาจักร์ไทยขึ้น
ใหม่ เปเลี่ยนนามเมืองสยามว่าสุโขทัย และคำว่าสยามก็ถูก
เป็นชื่อคลาง ซึ่งเราใชเรียกชื่อประเทศของเราในเวลานี้
บทกลอนที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับตอนนั้นมีข้อความว่า

ไทยห้างไห้บังอยู่ในอำนาจขอน

เราต้องขอนเป็นข้าเจ้าไปก่อน

ถึงบีพันแปดร้อยไทยน้อบจาร

เข้าตีขอนด้วยศรัทธาทัย

อันนามเดิมที่กระเดื่องของเมืองนี้

ชื่อ “สยามราษฎร์” เป็นเมืองใหญ่

กรณีเปลี่ยนนามมาเป็นกรุงสุโขทัย
ชื่อ “สยาม” ถูกยกไปเป็นฉันเรา

เพื่อให้ความในตอนนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรจะกล่าวว่า
เรื่องพิเศษเรื่องหนึ่ง ก็เรื่อง “ศรีวิชัย”

เราได้ยินนามศรีวิชัยกันมาก เรามีรูปพระโพธิสัตว์แบบ
ศรีวิชัย เราเมื่อถาวรตถุศรีวิชัย เราได้ยินนามศิลปกรรมบาง
ชนิดว่าเป็นแบบศรีวิชัย แม้เรื่องท้าวแสนปมก็เป็นเรื่องเกี่ยว
กันระหว่างศรีวิชัยกับไตรตรึงษ์ เราหลงอยู่นานว่า ศรีวิชัยเป็น
อาณาจักรที่หนึ่งอยู่ในสุวรรณภูมิ เรายังคิดว่าราชธานีของศรีวิชัยอยู่
ที่นครปฐม แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ศรีวิชัยเป็นอาณา-
จักรสำคัญที่สุดในประวัติของชาวยาสุมาตรา ตั้งขึ้นตั้งแต่ราว
พ.ศ. ๕๐๐ และดำรงมาได้จนถึงราว พ.ศ. ๑๕๒๐ ศรีวิชัยได้
รับอารยธรรมอันดีเยี่ยมจากอินเดีย ศาสนาพราหมณ์ได้เข้าไปสู่ศรี
วิชัยตั้งแต่แรกเริ่ม แต่พุทธศาสนาพ่วงแฝงเข้าไปเมื่อราว พ.ศ. ๕๖๐
และที่แปลกที่สุดก็คือ ลักษณะพุทธศาสนาที่แฝงเข้าไปสู่ศรีวิชัย
นั้นเป็นมหาyan ไม่ใช่หินyanเหมือนในลังกาและสุวรรณภูมิ ทั้ง
นี้เพราะภิกษุที่ไปประดิษฐานพุทธศาสนาในชวาและสุมาตราตนนั้น
เป็นชาวเมืองกัมมีระ หรือที่เรียกว่าแคชเมียร์ในเวลานั้น ซึ่งเป็น
คนแห่งมหาyanในครั้งกรุงโน้น ศรีวิชัยมีความเจริญรุ่งเรือง
มาก ในราว พ.ศ. ๑๓๐๐ ศรีวิชัยแผ่ออำนาจครอบงำเกาะมะละกา

และขันมาถังແຄມນະລາຍ กษัตริย์ศรีวิชัยໄດ້สร้างສຖຸປະນຸໂວນໂດ
 (ซึ่งเพียงจากคำว่าปรมพุทธ) ขึ้นในช่วงราชวงศ์ พ.ศ. ๑๔๐๐ อีกครั้ง
 ของศรีวิชัยที่แผ่เข้ามายังสุวรรณภูมิ ไม่ใช่แต่ทางແຄມນະລາຍ
 เท่านั้น อีกครั้งของศรีวิชัยเคยแผ่เข้ามายังนครปฐม ทวารวดี
 และโคลตระบูร ตลอดถึงเด่นเขมร เรายังได้พบพระพุทธรูปและ
 รูปพระโพธิสัตว์แบบศรีวิชัยตกอยู่ในเขตต่ำๆ ท่อนครราชสีมา
 ด้วยเหตุนั้นจึงได้มีหระลึกของศรีวิชัยอยู่ในตอนกลางสุวรรณภูมิ
 มา ก ในขณะที่พระเจ้าอโนรاثารกษาเข้ามายังตอนกลางแห่งสุวรรณ-
 ภูมิ อีกครั้งของศรีวิชัยทางนี้ได้ทรงดีไปแล้ว แต่ศรีวิชัยยังคง
 มีอำนาจในทางใต้ตั้งแต่เมืองไชยาลงไป ແຄມນະລາຍทั้งหมด
 ตกอยู่ในอำนาจของศรีวิชัย การเป็นศัตรูของນະລາຍกุลต่อว่า
 ได้กำเนิดขึ้นใน พ.ศ. ๑๔๐๐ ประวัติศาสตร์ของนະລາຍกุลต่อว่า
 ไทยได้แบ่งเมืองนครศรีธรรมราชจากศรีวิชัยใน พ.ศ. ๑๔๒๓
 เป็นอันแน่ใจว่า ไทยที่ไปแบ่งนครศรีธรรมราชจากศรีวิชัยนั้นเป็น
 พ่อขุนรามคำแหง และตั้งแต่กานันน์มา ศรีวิชัยก็ก้าวลงสู่ความ
 เสื่อม อีกครั้งของศรีวิชัยในสุวรรณภูมิทรงดับสิ้นไปในคราวน์เอօງ
 แบลว่าในตอน พ.ศ. ๑๔๐๐ ซึ่งเป็นบัดนี้กำเนิดของสยามนี้
 อีกครั้งของเขมรตั้งต้นเสื่อม อีกครั้งของศรีวิชัยอ่อนลง ทาง
 พะม่ากำลังเสียบแหง เพราะคนดีคนเก่าตายเสียแล้ว และคนดี
 คนใหม่ยังไม่เกิด ญวนกำลังรับรักเข้ามายังกับจามป่า จันกำลัง
 เริ่มนับกุลบາຍขึ้น จักรพรรดิเอเชียทวีปซึ่งมีอำนาจยิ่งใหญ่กว่า

ที่จักรพรรดีฯ ได้เคยมีมาในไทย อันนางของกุลบາยบ่ำทำให้เด่นชื่นสั่นสะเทือน และผู้คนไหหล่อ่อนลงมาช่างได้ ไทยเราได้เข้าขึ้นเมืองจะเดียง (สวรรค์โลก) เป็นทัม្លៃໄວแล้ว พอกลังโอกาสเหมาะ วีระบุรุษของไทยเราสองคน คือ ขุนนางกลางท่าrew ผู้เป็นเจ้าเมืองบางยาง และขุนพามเมือง เจ้าเมืองราด ก็ยกกำลังเข้ามาตีเมือง “สยาม” คือสุโขทัย ซึ่งอยู่ในอํานาจของ การที่ไทยแบ่ง “เมืองสยาม” ได้จากขอมครองนี้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนศักดิ์ราชใหม่ของไทย ขุนนางกลางท่าrew ซึ่งเป็นผู้ใหญ่กว่าขุนพามเมือง ก็ได้ริษากิเศกเป็นปฐมกษัตริย์ของสยาม ทรงพระนามว่า “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” เมืองสยามได้เปลี่ยนนามให้สอดคล้องต้องตามลักษณะของดวงอาทิตย์ว่า “สุโขทัย” คำว่าสยามกลาง เป็นนามของประเทศไทย ซึ่งในชั้นเดิมเรามิ่งเอ่อใจใส่กับคำนี้ เพราะประเพณีของเราแต่ก่อนมา เราใช้นามราชธานีเป็นชื่อของประเทศไทย เช่นกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา เราเพิ่งจะใช้คำ “สยาม” เป็นนามประเทศไทย โดยแท้จริงเมื่อสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔ ในขณะที่ไทยทำสัญญาทางพระราชไม่ตรีกับนานาประเทศ บุตรชาติทางประเทศไทยเช่นจีน เข้าเรียกเราว่าสยาม (เสียงหลอกก็) มาแต่ครั้งกระโน้น เป็นอันว่าสยามได้อุบัติขึ้นแล้วเหมือนหนึ่งดวงอาทิตย์เริ่มอุทัยเมื่อ พ.ศ. ๑๘๐๐

เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ วีระบุรุษผู้มีเกียรติคุณอันสูงในประวัติของชาติไทย ได้ตั้งราชอาณาจักรสยามซึ่งมีกรุงสุโขทัยเป็น

ราชธานีแล้ว สยามก็ถือฐานอันแน่นอน ว่าจะยกตัวยังไห้ทั้ง
องค์ท่อ ๆ มาได้ทั่วความพิภานอย่างแรงกล้า ที่จะจงใจสยาม
ประเทศให้วัดเนาถาวร ดินแดนสุวรรณภูมิได้เป็นถิ่นไทยอัน
แน่นอน ซึ่งชนชาติไทยที่เกิดมาภายหลังได้พิษามรักษา และ
จะต้องรักษาตนต่อไป เพื่อให้มีเครื่องระลึกเดือนใจในตอนนี้
กรรมศิลป์การได้ประพันธ์บทเพลงขึ้นใหม่ ทั้งเนื้อร้องและทำนอง
เพลง เพลงนี้ให้ชื่อว่าเพลง “ถิ่นไทย” ข้อความในบทเพลงนี้
คงต่อไปนี้

“ถิ่นของเรารองต้องถนนล้อมรั้วบ้าน
ศัตรูหาญาญมาสู่ต้องสู้เข้า
มิให้ใครแย่งแผ่นดินถิ่นของเรา
ไครขึ้นเข้าเราสู่จันสุดแหง
มา! พากเรา! เตรียมพร้อมยอมสมัคร
ถนนรักษาติไทยอย่าหน่ายเหนง
จนถึงเดือดหยาดสุดจะบุกซึ่ง
ต้องแสดงใจหาญาญผาญศักรู
เมื่อสันชาติสันแพร่ดินก็สันคิด
เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่
ขอนศูนย์ชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู
มา! มาสู่! ไว้ล้ายชาญไทยเรา”

เพลงคนตรีประวัติศาสตร์

ตอนที่ ๑

น ให้รัฐบาลจัดการศึกษาต่อไปตามที่ได้กำหนดไว้
วันพุธสุดที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๙๑

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย

คำดับนี้มิให้หลง ของกรมศิลป์ฯ จะได้ส่งกระจายเสียง
เพลงคนตรีประวัติศาสตร์เป็นตอนที่ ๑ ท่านผู้สนใจในรายการนี้
คงจำได้ว่า การส่งเพลงคนตรีประวัติศาสตร์ที่ทำมาแล้วสองครั้ง
นั้น ได้ดำเนินมาจนถึงเวลาที่ชนชาติไทยเข้าແบ່ງเมืองสยามจาก
ขอม และดังเป็นอานาจักร อิสสระขึ้นที่สุโขทัย สยามได้ก่อตั้ง
ขึ้นใน พ.ศ. ๑๘๐๐ นับถึงเวลานี้สยามมีอายุ ๖๘๐ ปี ในช่วงเวลานี้
บรรพบุรุษของเราได้พยายามก่อสร้างศรีธรรมราช ต่อสู้ข้าศึกศัตรูและ
กับอันตรายหลายประการ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย ปัจจุบัน
กษัตริย์แห่งกรุงสยามคือพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ และพระมหา
กษัตริย์วงศ์พระร่วงที่สืบทอดกันมา ได้ทรงบำรุงความวัฒนาภูร
ขยายอาณาเขต บำรุงการศาสนาและศิลปวิทยาการ งานเหล่านี้
มิใช่งานเด็กน้อย แต่เราเก็บพยายามทำ และเราทำได้โดยน้ำพัก
น้ำแรงของไทยเราเอง สยามได้เริ่มงานที่เป็นลักษณะไทยแท้ทุก
สถานดังจะได้เห็นต่อไป นโยบายและทางปฏิบัติของพระมหา
กษัตริย์วงศ์พระร่วง ได้ทำเพื่อให้ไทยเป็นไทยอย่างแท้จริง สยาม

และชาติไทยมีฐานะอันแน่นอนนั้นคงด้วยความสามารถของพระมหากรคุริย์ว่างศ์พูร่วง ที่ได้ทรงเริ่มงานไว้ดี กรมศิลป์การจึงได้ประพันธ์บทกลอนไว้ดังต่อไปนี้.

สุโขทัยได้สืบทอดสรรษ
 เพราะไทยตั้งมานะไม่โสดขาดา
 เรื่องตั้งเมืองตั้งบ้านใช่งานเบา
 ไทยรุ่นเก่าเราทำโดยลำพัง
 วงศ์พระร่วงขัดแคล้วเด่นสยาม
 ให้ขึ้นชื่อลือนามในปางหลัง
 ขยายเขตต์ส่งเสริมเพิ่มกำลัง
 ไทยจึงตั้งถิ่นฐานได้แท้จริง

ใน ๓๐๐ ปีแรก คือในระหว่าง พ.ศ. ๑๙๐๐ ถึง ๒๑๐๐ สยามได้ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ และได้ชิมรสหมดทุกอย่าง สำหรับได้เป็นบทเรียนในการต่อไป สยามต้องทำการรวมกับชาติไกแล้วจึงรอด难关 นับแต่พ่อขุนรามคำแหงได้ล้างอำนาจรัตนโกสินทร์ตอนกลางสู่วรรณภูมิ และเพื่ออาณาเขตต์ลงไปถึงแหลมมະดาภู มาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาเราต้องไปรบเขมรหลายครั้ง และได้ชัยชนะเสมอมา กองทัพไทยได้ตรุกถึงราชธานีเขมรหลายคราว จนได้ด้วยศรัทธา นควรด้ มากเป็นสมบัติของสยาม เมื่อ พ.ศ. ๑๕๕๗ สยามต้องรับกับลานนาไทย ซึ่งเป็นบ้านเพิ่ม่องน่อง และเป็นของหมู่คนที่สืบสายโลหิตอ้าเดียวกัน ต้องส่งกองทัพไปทำศึกถึง

เมืองทะวาย ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีนั้นเอง สยามก็เริ่มทำ
สังคมร่วมกับญวน คือในชั้นสูงพญาเลอไทย ราชท่อรสชุนรวม
คำแหง ไทยได้ส่งกองทัพไปรุกรานญวนหลายครั้ง โดยเดิน
ทางผ่านเมืองเช่า (คือ หลวงพระบาง) เรื่องนี้ดูเหมือนจะไม่
กล่าวถึงในตำนานภาษาไทยเรา แต่ไปปรากฏในหนังสือฝรั่ง เช่น
หนังสือ Maspero และ Le Boulanger อย่างว่าแต่ญวนเลย แม้
แต่จามปังซึ่งไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับเรา ก็มีเรื่องว่าเคยไปรุน โดย
ปราการเรื่องว่าพญาเลอไทยได้เขยทรงรวมกองทัพที่เมืองเช่า
(คือหลวงพระบาง) ในปี พ.ศ. ๑๘๙๖ เพื่อยกไปรบจามป้า ผล
ของการรบญวนกับจามป้าจะมีเพียงไร ไม่มีทางทราบแน่ แต่เข้า
ใจว่าคงเป็นการตีชาวยเดนเด็กน้อย กว่าด้วยน้ำผู้คนมาก็แล้ว
ก็กลับ แปลว่าใน ๓๐๐ ปีแรกแห่งชีวิตของสยาม สยามได้ทำ
สังคมร่วมกับเพื่อนบ้านทุกประเทศ คือ จามป้า ญวน เชนร
มะละกา มะลาญ พะม่า ทะวาย แต่สังคมที่แรงร้ายอย่างที่สุด
ก็คือสังคมร่วมกับพะม่า ซึ่งได้เริ่มเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๐๘๑
โดยเรื่องเด็กน้อยเกี่ยวกับเมืองเชียงราย เรื่องเด็กน้อยได้ถูก
มาเป็นเรื่องใหญ่หลวง สังคมสยามกับพะม่าได้เริ่มขึ้นใน
พ.ศ. ๒๐๙๑ และทำกันไปในระหว่างเวลา ๒๐ ปี จนถึง
พ.ศ. ๒๑๑๒ ไทยก็เสียกรุงศรีอยุธยาแก่พะม่าเป็นครั้งแรก
ถึงแม้ว่าเราจะติดชูระเรื่องสังคมอยู่มาก กิจการภายใน
เรา ก็ได้ทำก้าวหน้าไปไม่น้อย เราได้นำรุ่งวรรณคดี เราได้ร่าง

กฎหมายซึ่งบางเรื่องได้ใช้กันมาจนถึงสมัยนี้ เราได้วางระเบียบ
การปกครอง บำรุงการคุณนาคม ซึ่งในเวลานั้นเราทำได้แต่ขุค
คลอง บำรุงศناسนา งานเหล่านี้ไม่ได้ทำโดยสะดวกดาย ทุกๆ
สิ่งต้องผ่านพื้นที่น้ำและได้รับความยากลำบากมาทั้งนั้น ดังที่จะ
ย่อลงเป็นบทประพันธ์ดังต่อไปนี้

กรุงสยามในสามร้อยปีแรก
ต้องสู้เบิกการอันหนักยิ่ง
พยายามทำตลอดไม่ท้อดทั้ง
งานทุกสิ่งผ่านพื้นที่น้ำอันตราย

วงศ์พระร่วงเป็นวงศ์กษัตริย์วงศ์แรกของสยาม และคำว่า
พระร่วงเป็นนามของราชวงศ์ ไม่ใช่นามของพระราชวงศ์หนึ่ง
องค์ใดโดยเฉพาะ คำว่าพระร่วงหมายความว่ารุ่งโรจน์ คำว่า
รุ่งก็ทรงกับอุทัย ซึ่งคงเป็นนามเมืองว่า สุโขทัย กษัตริย์วงศ์
พระร่วงมี๖ องค์ แต่ได้ทรงปกครองสยามทั่วประเทศเพียงองค์
ที่๓ คือขุนรามคำแหง พอดีองค์ที่๕ ก็มีราชวงศ์ตั้งขึ้นใหม่ทาง
กรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๗๕๓ นับแต่เวลานั้นกรุงสยามได้
แยกออกจากเป็นสองภาค คือ ภาคสุโขทัยกับภาคศรีอยุธยา ได้
แบ่งเป็นสองภาคอยู่อย่างนี้เป็นเวลา ๒๘ ปี พอดี พ.ศ. ๑๗๘๐
ภาคอยุธยาไปตีภาคสุโขทัย ได้รวมประเทศสยามเข้าเป็นอันหนึ่ง
อันเดียว วงศ์พระร่วงคงมีผู้สืบราชสมบัติคือมาอึก แคนิศักดิ์

เพียงเจ้าครองนคร ไม่นับเป็นกษัตริย์

สยามเมื่อแรกตั้งขึ้นมีอาณาเขตต่ำกว่าเดิมออย นี่เมืองสำคัญ
เพียง ๒ เมือง กือ สุโขทัย กับชะเดียง (ซึ่งภายหลังมาเปลี่ยน
นามเป็นศรีสัชนาลัย และในที่สุดเปลี่ยนเป็นสุวรรณโลก) กับ^๔
เมืองเล็กๆ ทางแม่น้ำปิง ยม น่าน เขตต์เด่นทางเหนือสุดอยู่
เมืองตาก และทางใต้สุดอยู่ทางเพียงเมืองพระบາง (คือ นคร
สวรรค์) ดินแดนออกจากนั้นคงตกอยู่ในอำนาจของขอม ซึ่งมา^๕
ตั้งแหล่งสำคัญอยู่ที่ละไว (คือ ลพบุรี) พระมหาภัตtriย์องค์แรก
คือ พ่อขุนศรีอินทร์ทิตย์ และ พ่อขุนนางเมือง (ทั้งสององค์
นี้กรองราชสมบัติร่วมกัน ๒๐ ปี แต่ไม่ทราบว่าองค์ใดก่อน) ไม่
ปรากฏว่าได้ทรงขยายอำนาจของเมืองไทยออกไปอย่างไร ความ
สูงศักดิ์ของไทยได้มีมาขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหง (คือ ใน
ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๒๐ ถึง ๑๘๖๐) ผู้เป็นกษัตริย์ที่เข้มแข็งและ
เฉลี่ยนฉลาด สามารถแผ่ออาณาเขตต์สยามออกไปเกือบทั่ว
สุวรรณภูมิ ในสมัยขุนรามคำแหง สiam มีอาณาเขตต์ตอนเหนือ^๖
ตลอดถึงหลวงพระบາง ทางตะวันออกถึงเวียงจันทร์ และเวียงคำ^๗
ผังแม่น้ำโขง ทางตะวันตกถึงสาดี้แลจะขาดอ่าวเบงกอล และ
ทางใต้ตลอดแหลมมะลายู นับเป็นครั้งแรกครั้งเดียวที่สยามได้มี
อาณาเขตต์ออกไปได้ถึงเพียงนั้น การที่แผ่ออาณาเขตต์ออกไป
ได้ถึงปานนี้ ก็เพราะขุนรามคำแหงดำเนินนโยบายฉลาด ทำ
ให้ครัวกับจันและไทยด้วยกันในทางเหนือไว้ให้สนิทสนม แล้วก็รุก

ข้อมูลเมืองอยุธยา

พ่อขุนรามคำแหงได้วางระเบียบการปกครองแบ่งเมืองต่างๆ ออกไปสามประเภท คือ (๑) หัวเมืองชั้นใน พ่อขุนทรงบัญชา การโดยตรง มีเจ้าหน้าที่รับราชการทหารและพลเรือนในเวลาเดียวกัน เวลาสบ ข้าราชการก็ทำหน้าที่พลเรือน แต่เมื่อถึงเวลามีสังคมร่วม ข้าราชการพลเรือนนั้นเองก็เป็นนายทหาร เรียกชาญครรช์เป็นทหารไปทำการรบ (๒) หัวเมืองชั้นนอกก็ทำหน้าที่เดียวกับชั้นใน แต่เมื่อเจ้านายหรือข้าราชการผู้ใหญ่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พ่อขุน แต่พ่อขุนคงมีอำนาจบัญชาอยู่ด้วย (๓) เมืองชั้นหรือประเทศราษฎร์ซึ่งโดยมากเป็นเมืองอยู่ห่างไกล และพลเมืองมิใช่ไทยสบายน ก็ปล่อยให้เจ้านายของเมืองนั้นๆ ปกครองโดยอำนาจสิทธิขาดเท่ากับพ่อขุน แต่ต้องถวายเครื่องราชบรรณาการแก่พระเจ้ากรุงสุโขทัย และเมื่อเวลาเกิดสังคมรัชท่องยกระดับให้เป็นชั้นใน

พฤติกรรมนี้ในตอนนี้ได้ผูกเป็นคำกลอนดังต่อไปนี้

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง

ชาติของเราแข็งแรงชนเหลือหลาย

แผ่เขต์ไทยออกไปได้มากมาย

ขอมแพ้พ่ายยอมให้ไทยเข้าครอง

หลวงพระบางเวียงจันทร์และเวียงคำ

ตลอดฝั่งแม่น้ำโขงทั้งสอง

ชนดึงอ้วนังกะหล่ำกล้าไปป่าอง เกือบเดือนถ้วนแหลมทองเป็นของไทย

พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงใส่พระทัยในความทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ ถึงกับทรงรับคำร้องทุกข์ของราษฎร์ด้วยพระองค์เอง ความปรากฏว่าเสเด็จไปเมืองจันสองครั้ง คือใน พ.ศ. ๑๘๓๗ และใน พ.ศ. ๑๘๔๓ ซึ่งปรากฏในจดหมายเหตุของจันควย แต่ไม่ปรากฏว่าจันได้ตัดคลุมและว่าเราไปปั้นก้องบรรณาการเหมือนอย่างที่เคยถูกกันมา แต่ก็ยังมีเรื่องว่า พ่อขุนรามคำแหงไปได้ถูกสาวเจ้ากรุงจันมาอีก เรื่องนี้เป็นเรื่องทางเรื่องขึ้นเอง เพราะว่าการที่จะยกย่องว่าระบุรุษโบราณของเรานั้น ตู เมื่อนจะไม่มีอะไรเชิดชูเกียรติยศมากกว่าที่จะให้เกิดเรื่องเด้อลือว่าได้ถูกสาวพระเจ้ากรุงจัน จึงเกิดมีเรื่องว่าพ่อขุนรามคำแหงได้ถูกสาวพระเจ้ากรุงจันมีนามว่านางสร้อยดอกหมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่หาหลักฐานความจริงไม่ได้เลย

เราเชื่อกันมาอีกอย่างหนึ่งว่า ไทยเราเพิ่งรู้จักวิชาทำถั่วขาม เมื่อพ่อขุนรามคำแหงเสเด็จไปเมืองจันและนำเอาคนจันเข้ามาเป็นครุสอน แต่ทางสืบส่วนในชั้นหลังได้ความผิดกัน เหตุที่ทำให้เกิดการสอนส่วนขึ้น ก็เนื่องมาแต่ความสงสัยว่า ถ้าเราเพิ่งรู้วิชาทำถั่วขามเมื่อพ่อขุนรามคำแหงทรงนำครุมาจากเมืองจันเท่านั้นแล้ว ก่อนสมัยนั้นเราอะไร ใส่อาหารรับประทาน เป็นการแน่

nondwra kong nai hiaxai nai hio watto duthai rai thie lew kwa kawiam si s'ao ha. korn ma jen kate thung s'may pha rong. การสอบสวนในชั้นหลังนี้ได้ความว่า เรายำก้าวขามเป็นมาแต่ครั้งยังอยู่น้านเจ้าหรือก่อนนั้นขึ้นไป ใน ณ พาลยุนานของจีนเวลานี้ ในที่ ๆ ไทยเคยตั้งอยู่แต่ก่อน ยัง บุคพนถัวขามจะนิดเดียวกับที่เราได้พบในสวรรค์โลกสุสิทธิ์ แปลว่า ไทยเรารู้จักทำถัวขามมาหลายวัยนี้ก่อนสมัยสุสิทธิ์ พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงสนับสนุนอุดสาหกรรมประเกคนี้ให้เจริญ ขึ้น และการเดินทางไปเมืองจีนคงไม่มีความประสงค์อย่างอื่น สำคัญไปกว่าที่จะแสดงให้จีนเห็นว่า ไทยเรากลับตั้งตัวเป็นนีกแห่ง ได้ และเนื่องจากเหตุนี้ จีนจึงไม่คืบันทึกลงในจดหมายเหตุว่าเรา ไปจีนก็องหรือส่งบรรณาการ

งานของพ่อขุนรามคำแหงที่ประเสริฐอึกประการหนึ่ง คือ การบัญญัติตัวหนังสือไทย หรือเรียกตามที่เรียกกันในครั้งกรุงนี้ ว่า “ลายสือไทย” เป็นการนำประخلافยิ่งทั่วเรียนหนังสือ แบบพ่อขุนรามคำแหงเหมือนกับแบบโบราณ คือ เรียนจากชาวยิปซิริ และสาระเรียงอยู่บรรทัดเดียวกับพยัญชนะชั้นเวลานั้น รอบ ๆ ข้างเร่าวาชั้นหนังสือตัวละคำ เช่นจีน และญวน ให้สาระ อธิบายด้วยตัวของตนพยัญชนะเช่นขอม หรือเรียนจากชาวไปซ้าย เช่น แยกบางพวง ถ้าพ่อขุนรามคำแหงเคยคิดต่อ กับชาวบุโรป ในครั้งกรุงนี้มี เราจะจะไทยว่าทรงเออข่างบุโรป แต่ชาวบุโรป ยังไม่ได้เรียนข่างมาถึงทางนี้ และการที่พ่อขุนรามคำแหงทรง

บัญญัติว่าด้วย “ลายสือไทย” ผิดแปลกดันเพื่อนบ้านรอน ๆ ช้าง และไปเหมือนกับวิธีเขียนของโรมันเขียนนี้ ต้องนั้นเป็น การนหักหรรษ์ “ลายสือไทย” ของพ่อขุนรามคำแหงเป็นพะยาน แห่งความฉลาดสามารถของมหากรรช์พระองค์นี้ แล้วเป็นชน สำคัญที่สุดที่แสดงวัฒนธรรมของไทยแท้

สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ได้มานในสมัยพ่อขุนรามคำแหง คือ พระพุทธสิหิงค์ ซึ่งพ่อขุนรามคำแหงทรงได้มามาจากลังกา

บทกลอนที่ประพันธ์ไว้สำหรับด่อนนี้ มีข้อความดังต่อไปนี้

พ่อขุนรามคำแหงนั้นแรงกล้า

ทรงบัญญาเริ่มคิดหนังสือใหม่

ตัวอักษรเรียกชื่อ “ลายสือไทย”

ชาวใต้เร่องลงไว้ในศิลา

ทรงช่วยเหลืออาณาปราชาราชภูมิ

ช่วยพระองค์ให้ประกาศพระศาสนา

พระพุทธสิหิงค์เจ้าเชิญเข้ามา

จากลังกาสู่แคว้นดินแดนไทย

สุขาทัยรุ่งเรืองอยู่เพียงสมัยขุนรามคำแหงเท่านั้น พอกลืน ขุนรามคำแหงแล้ว พระไօรสาของพระองค์ทรงพระนามว่า พญา เดอไทย (หนังสือไตรกูมิพระร่วงเรียกว่า พญาเดลีไทย หนังสือ นางแห่งเรียกว่า ฤทธิ์ ในชาวอักษรขอมเรียกว่า ฤทธิ์ไซบเซน)

ในหนังสือขึ้นกากลามาลินเรียกว่า อุทกัชโภดถภูริวราช แปลว่า
พระยาจันทร์ คำนานเก่าเล่าไว้ว่า พญาเลอไทยมาน้ำตาลที่แก่กงมอง
ในลำแม่น้ำโขง พระมหาภัยตระบองค์กรองราชสมบัติอยู่ ๒๖ ปี
(๑๘๖๑ ถึง ๑๙๖๗) ในระหว่างนี้สหามสัมภาราเบตต์ไปมาก
นอญไಡ้เยี่ยงอาทะวายและตะนาวศรีไป เมืองน่าน หลวงพระบาง
เวียงจันทร์ เวียงคำ และนครศรีธรรมราช ต่างไม่ยอมขันแก้
สุไหทัย ยิ่งกว่านั้นเมื่อ ๔ ปีก่อนสันรัชกาลพญาเลอไทย พระ
เจ้าอุ่ทองได้ทรงตั้งราชอาณาจักรขึ้นที่กรุงศรีอยุธยา ซึ่งทางสุโขทัย
ไม่สามารถมาปราบได้ ความอ่อนแอกของสุโขทัยที่มีขึ้นโดยรวด
เร็วดังนี้ ก็เนื่องจากในชั้นต้นพญาเลอไทยมัวะวงไปรบญวน
และตามไป จนไม่ได้อาใจใส่การรักษาอาณาเขตที่มีอยู่แล้ว
ในราชสมบัติพญาเลอไทยนี้ ได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นเมืองหนึ่ง ชื่อ^๕
เมืองชาภังราว (คือ กำแพงเพชร ทางฝั่งตะวันออก)

พญาลไทย ซึ่งมีพระนามอีกอย่างหนึ่งว่า มหาธรรมราชา
ที่๖ ไօรสาของพญาเลอไทยได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อมาและ
อยู่ในราชสมบัติ ๒๖ ปี (คือ พ.ศ. ๑๙๖๗ ถึง ๑๕๑๕) พระเจ้า
แผ่นดินองค์นี้ทรงเป็นปราชญ์ ทรงแต่งหนังสือไครภูมิพระร่วง
ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือเล่มแรกของไทยสยาม ทรงอาใจใส่ในการ
บำรุงพระพุทธศาสนา วางแบบแผนคณะสังฆ์ตามอย่างลังกา มี
ความว่าสี และอรัญวาสี ซึ่งเป็นแบบแผนที่ใช้มาจนบัดนี้ พระองค์
ทรงได้ทรงผนวชอยู่กราวหนึ่ง ทรงสามารถต้านทานกองทัพกรุงศรี

ด้วยข้าที่ยกขันไปคืน ๓ ครั้ง และรักษาอิสสารภาพของสุธรรมหง
ไว้ได้คือครัวซ์กาลของพระองค์ พระมหากรุณ์ตัวชี้พระองค์นี้ได้
ทรงสร้างถนนหลวงชั้นเรียกกันในบัดดี้ว่า ถนนพระร่วง ทรง
สร้างเมืองสองแควใหม่ (คือพิษณุโลก)

พญาไสยาล็อไทย (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พระมหาธรรม-
ราชที่ ๒, ในพระราชพงศาวดารเรียกว่า พระมหาธรรมราชา
เมืองพิษณุโลก เพราะในตอนหลังไม่ประทับอยู่พิษณุโลก) รับ
ราชสมบัติจากพญาล็อไทย และครองราชสมบัติด้วยเพียงปีเดียว
(คือ พ.ศ. ๑๕๙๘ ถึง ๑๕๒๐) ทางกรุงศรีอยุธยาไปต่อกrüngสุโข-
ทัยได้ เป็นอันสืบอำนาจทางสุโขทัย พญาไสยาล็อไทยได้ครอง
ราชสมบัติ่อมา แต่เมื่อปีที่๕ เป็นเพียงเจ้าประเทศราช แต่ถึง
แต่กรุงสุโขทัยเสียแก่กรุงศรีอยุธยาแล้ว กรุงสุโขทัยก็ถูกทอด
ทิ้ง ผู้ครองกรุงสุโขทัยก็มักไปประทับอยู่พิษณุโลก กษัตริย์องค์
พระร่วงได้ครองราชสมบัติ่อมาก (อย่างฐานเป็นเจ้าประเทศ
ราช) คือพระมหาธรรมราชที่ ๓ และพระมหาธรรมราชที่ ๔
ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของวงศ์พระร่วง พระมหาธรรมราชที่ ๔
ถนนพระชนม์เมื่อ พ.ศ. ๑๕๙๑ สมเด็จพระบรมราชเชิงราชที่ ๒ ผู้
ครองกรุงศรีอยุธยาให้พระราเมศวร พระโอรสขึ้นไปครองเมือง
พิษณุโลก วงศ์พระร่วงก็ขาดสายอยู่เพียงนั้น

ข้อความในตอนนี้ได้ประพันธ์เป็นบทกลอนดังต่อไปนี้

วศิริพระร่วงครองนา กว่าร้อยปี
 ทางทิศใต้เกิดมีแคว้นขึ้นใหม่
 อุบลฯ เช่นคุ้สุโขทัย
 ตั้งวงศ์ใหม่ปักครองโดยลำพัง

กรุงศรีอยุธยานามเดิมซึ่งอว่า อุบลฯ ผู้ที่มาคั่งวงศ์กันหลัง
 ใหม่ มีนามซึ่งเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า ท้าวอุท่อง ที่เรียกว่าหัว
 อุท่องนั้น ไม่ใช่นอนในเปลท่องดั้งนิยายที่เล่ากัน ทั้งจริงเป็นเชื้อ^๔
 สายวงศ์เชียงราย ซึ่งอพยพลงมาทางใต้ หัวหน้าของพวกที่อพยพ^๕
 ลงมา ไม่ได้ลูกสาวเจ้าเมืองอุท่อง (ซึ่งเดียวเป็นเมืองเก่า
 อยู่ในเขตต์สุพวรรณ) แล้วได้เป็นเจ้าเมืองแทนพ่อค้า จึงได้
 สมัญญาว่าพระยาอุท่อง หรือท้าวอุท่อง ครั้นมาถึง พ.ศ. ๑๙๕๐
 ทางอุท่องเกิดกันดารน้ำ และเกิดโรคระบาดขึ้น พระยาอุท่องเสีย^๖
 อพยพผู้คนของตนมาอยุธยา ได้เห็นที่นี่เป็นที่อุดมดี จึงแม่งำ^๗
 ตั่มคล่องมาก แห่งนี้ว่าจะไม่เกิดเรื่องกันดารน้ำอีกต่อไป จึงตั้ง^๘
 หลักเหลียงลงในที่นี่ และโดยที่เห็นว่าอำนวยทางสุขาทั้งอ่อนแอง
 ลงมากแล้ว พระยาอุท่องจึงประกาศตั้งอุบลฯ เป็นอสตรະ ผู้ซึ่ง^๙
 วันศุกร์เดือนหน้าขึ้นหกค่ำ พ.ศ. ๑๙๕๓ ประกาศตั้งเองเป็น
 กษัตริย์ทรงพระนามว่า สมเด็จพระราชนาจันดี และขานานนามเมือง
 ใหม่ว่า “กรุงเทพทวาราวดีศรีอยุธยา”

บทกลอนที่ประพันธไว้สำหรับตอนนี้ มีข้อความดังต่อไปนี้

ดินอุดมสุ่มน้ำและลำคลอง
เป็นเมืองท้าวอยู่ทอยงามมากทรงดี
สุโขทัยถูกสะกัดตัดกำลัง
กีร่วงໄรบานกะทั่งต้องล้มไป

